Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

...этэмнай 1921 оной ...набриин 21-нээ гарана | № 165 (1365) | 1974 оной июлиин 17, среда | Сэн 2 мүнгэн

Тодорхойлхы жэлэй габшагай алхамууд

Хонидой нооһо түргэнөөр хайшалха талаар республикын мүрысөөнһөө

КОНКУРС ХЭР ҮНГЭРӨӨБ?

...шаг Дээдэ-Ивалгын ...шалалгын пунктда хүн ...олон, хүлгөөтэй байба. ...э хонидой нооһо түргэн ...ар хайшалха талаар жэл ...ндэ үнгэргэгдэдэг республикын заншалта конкурс ...эргэгдөө.

...нэ үдэр республикын ай...удһаа ерэһэн шадамар бэрхэ, түргэн, мэргэн гартай 35 эрхим хайшалагшад хабаяа туршахаяа конкурсдо ерэһэн байгаа. Нэн түрүүн түргэнөөр аад, эрхим шанартайгаар, хонидой бэедэ шэмхэхэшье нооһо үлөөнгүй, сэбэрээр хайшалха хэрэгтэ гол анхарал хандуулагдаа. Мүрысөөнэй гуримай һоор, хайшалагша хэрбээ хонидой нооһо муугаар, арһыень адаажа байгаад, эндэ тэндэнь үлөөгөөд, үргэлжэ нооһыень таһалаад байгаа һаа, саашадаа конкурсдо хабаадаха эрхэгүй болохо юм.

Конкурсын эхилһэнииe мэдээсэһэн дохёо үгтэжэ, оньһон хайшануудай жэнгинээн таһархаяа болибо. Түрүүшын ээлжээтэ хайшалагшад сооһоо үнинэй бэрхэшүүл гэжэ суутай болоһон, республикын конкурсдо нэгэнтэ бэшэ илалта туйлаһан, Ивалгын ОПХ-гай бригадир Бимба Базаров абаһаар лэ бултанһаа түргэнөөр, сэбэрээршье хайшална гэжэ элирбэ. Тэрэнэй арбан хонидой нооһо абаад, эсэһэн нюргаяа тэнииилгэхэдэнь, 35 минута үнгэрөөд байба. Хажуудань тэрэнэй нүхэр Сэсэг Базарова баһал габшагай түргэнөөр хайшална. Тэрэ арбан хонидые 39 минута соо хайшалаа. Бэрхэ хайшалагшад гэр бүлэ Базаровтанииe хүнүүд халуунаар альга ташан амаршална.

Уданшьегүй энэл ажахын техник Пурбо Цыбиков 33 минута соо арбан хонидой нооһо абаа гэжэ соносхогдоходонь, суглаарагшад шууяшаба. Саашадаа хайшалагша бүхэн энээнһээшье түргэнөөр хайшалха гэжэ оролдонод. Баргажанай аймагай Уланай колхозой механизатор Цырен Очиров, Загарайн аймагай Эрхирэгэй совхозой хонишон Бальжи Гаржилов гэгшэд зэргэлээд хайшалхадаа ана-мана мүрысэнэ. Эхилһээр лэ Гаржиловынь айхабтар түргэн хүдэлжэ, 2 минута соо нэгэ хониной нооһо абажархина. Очировынь тиимэ түргэн бэшэшье һаа, ехэл сэбэрээр хайшалха гэжэ оролдоно. Тиигэжэ Бальжи Гаржилов бултанһаа түргэнөөр шахуу, 32 минута 39 секунда соо арбан хонидые хайшалбашье, хэһэн ажалайнь шанар муушаг байжа, илагшадай зэргэдэ гаража шадаагүй.

Үнгэрэгшэ жэлдэ Цырен Очиров эрхим һайн үрэ дүн туйлажа, хонин бүхэнииe 2 минута 25 секунда соо хайшалаа һэн. Ондоогоор хэлэбэл, тэрэ 7 час соо 173 хонидой нооһо абаһан болоно. Мүнөөшье жэлдэ тэрэ дахинаа республикын чемпион болобо. Эрэшүүлэй дундаһаа нүхэр Очировай удаа Пурбо Цыбиков, Бимба Базаров гэгшэд хоёрдохи, гурбадахи һуури эзэлээ.

Эхэнэр хайшалагшадай дундаһаа Яруунын аймагай «Коммунизм» колхозой бухгалтер Сэсэгма Борбоева хониндоо түргэнөөр, һайншье шанартайгаар хайшалаа гээд, конкурсын судьянар тэрээндэ 88,3 балл үгэжэ, тэрэ нэгэдэхи һуури эзэлбэ. Хоёрдохи һуурида Сэсэг Базарова, гурбадахида — аймагай түлөөлэгшэ гараба.

Ивалгын дунда һургуулиин һурагша Бавасан Балдаков энэ жэлдэ ОПХ-гай хайшалалгын пунктда эрхим үрэ дүн туйлаа. Теэд энэ конкурсдо хабаадалсахадаа, мэгдэжэ байһаар эхилэн сасуу хониноойнгоо арһа горитойхоноор адаажархижа, мүрысөөндэ хабаадаха эрхэгүй болоо. Эндэ залуушуулай дундаһаа Ивалгын гидромелиоративна техникумэй студент П. Доржиев чемпион болоо. Тиигэжэ техникумэй команда нэгэдэхи һуури, Зэдын Борьёогой совхозой хайшалагшадай команда хоёрдохи һуури эзэлбэ.

Үнэндөө, Зэдын аймагай хайшалагшад конкурсдо эрхим үрэ дүн харуулха ааба гэжэ хүлеэхээр һэн. Теэд бэрхэ хайшалагшадынь, жэшээнь, Д. Балсанов, А. Дуринов гэгшэд энэ мүрысөөндэ ерээгүй. Тэрэшэлэн ямаршье шалтагаанһаа юм, Сэлэнгын, Хяагтын, Мухар-Шэбэрэй, Хориин, Хэжэнгын аймагуудай хайшалагшад мүрысөөндэ хабаадалсаагүй.

Үнэндөө хонидой нооһо түргэн аргаар, һайн шанартайгаар хайшалха дүй дүршэлые үргэнөөр дэлгэрүүлхэ гээшэ тон шухала ха юм. Тиимэһээ энэ онол аргада залуушуулые олоор һургаха саг ерээ.

В. БАДМАЕВ.

Улаан-Үдын аймаг.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Мүрысөөнэй туг үргэгдэжэ байна. 2. Конкурсдо хабаадагшадай нэгэн. 3. Хонидой нооһо түргэнөөр хайшалалгаар республикын чемпионууд С. Борбоева, Ц. Очиров.

А. ИСТОМИНОЙ фото.

НООҺОО ХАЙШАЛЖА ДУУҺАБА

Яруунын аймагай «Юбилейный» совхоздо, «Коммунизм» колхоздо нооһо хайшалалга дүүрэбэ. «Юбилейный» совхозой хайшалалгын пунктнууд түрүүшын үдэрнүүдтэ гээгдэжэ ябаһан аад, һүүлэй үдэрнүүдтэ түрүүшүүлэй зэргэдэ гараа. Аймагай арадай хиналтын комитедэй зүгһөө хиналта, шалгалта һайнаар эмхидхэһэн байна. Иигэжэ үсөөн хоногой болзор соо 20 мянган хонидой нооһон шанар һайнтайгаар, гээлтэ хоролтогүйгөөр хайшалагдажа дүүрэбэ.

Тиихэдэнь «Коммунизм» колхоз 15700 томо хони, 3100 хурьга хайшалжа, 602 центнер һайн шанартай нооһо гүрэндэ тушааба. Хонин бүриһөө дунда зэргээр 3,1 килограмм нооһон хайшалагдаа. Эдэ хоёр ажахынууд гүрэндэ нооһо тушааха түсэбөө дүүргэбэд.

Манай корр.

Бүхыдөө 60 хайшын нэгэ зэргэ хүдэлгэгдэхэ томоохогдоһон пунктай «Мир» колхозой хонишод «сагаан алта» хуряалгаяа дүүргэһэн тухайгаа мэдүүлбэ.

Богони болзорто хони хайшалалгаяа түгэсхэһэн тус пунктын коллектив сооһоо түрүү хайшашад Люба Цыденова, Света Бурятова, һурагшад Дарима Мункуева, Юра Цоктоев, Наташа Сосорова гэгшэд мүрысөөндэ эрхимлээ. Эдэ залуушуул үдэрэй туршада 40—60 хони хайшалдаг байһан юм.

Д. БАДМАЕВ.

Зэдэ.

СИЛОС ДАРАНА, ҮБҺЭ ҺҮРИЛНЭ

Эдэ үдэрнүүдтэ Кабанскын совхозой сабшалан, таряалан дээрэ хүлгөөтэй болонхой. Сабшалан дээрэ үбһэ сабшалга, хуряалга, һүрилэлгын түлэг ябажа байхада, зарим отделенидэнь эртын силос даралга эхилэнхэй.

Июлиин 16-най мэдээгээр совхоз дотор хамта 1 100 гаран центнер үбһэн һүрилэгдөөд байна. Илангаяа нэгэдэхи отделениин тракторна бригадынхид (бригадирынь В. Попов) үбһэ хуряалгын хүдэлмэриие эршэмтэйгээр ябуулна. Эдэнэр үсөөхэн үдэр соо 400 гаран центнер үбһэ һүрилөө. Энэ бригадын А. Суворовой даадаг звено мүрысөөндэ онсо шалгарна.

Тэрэшэлэн энэ отделениинхид орооһо таряанай ногоон ургаса сабшажа, түрүүшын 75 тонно силос дараа. Энэ хүдэлмэри мүнөө түлэг дундаа.

А. ХАЛТУЕВ.

Кабанск.

ТАСС-ай МЭДҮҮЛГЭ

Кипрэй арадай дура хүсэлөө сүлөөтэйгөөр элирхэйлэн мэдүүлһэнэй үндэһөөр энэ тушаалда һунгагдаһан, президент архиепископ Макариос түрүүтэй Кипрэй Республикын хуулита правительство июлиин 15-най үглөөгүүр хүсөөр унагаагдаа гэһэн мэдээсэлнүүд абтаа. Кипрэй ниислэл — Никози хотодо байлдаанууд болоно. Президентын ордон буудагдана. Президентын хуби заяан тухай олон ондоо мэдээнүүд абтана.

Кипрэй национальна гвардида алба хэдэг, правительствада харша ябуулга хэһэнэй түлөө тушаалһаань буулгаха гэжэ һаяхан президент Макариосой эрилтэ табиһан грек офицернүүд энэ үймөө толгойлно. Эдэ бүхы мэдээсэлнүүдһээ харахада, хорото үгэсэлгын үлхөө һабагшанууд олтирогһоо ондоо тээгүүр, Кипрэй Республикын бэеэ даангги, сүлөөтэ байдалда эсэргүү хорото һанаашалгануудые үнинһөө хойшо үүдхэдэг хархис хүсэнүүдһээ уг унгитай. Эдэ хүсэнүүд тус орон доторхи хархис этэгээдүүдые элсүүлдэг, эмхидхэдэг, тэдэнэй һүйдхэхы ябуулгануудые, Кипртэхи оршон байдал һужэрөөһэн мүрдэлгэ, хюдалгануудые хэхэ хүрэтэр, дэмжэн дэбэргэдэг байгаа.

Энэ ороной хуулита правительствада эсэргүү гадаадын хүсэнүүдээр эмхидхэгдэһэн Кипртэхи зэбсэгтэ үймөөе совет хүнүүд эрид буруушаана. Президент Макариосой правительство арад зоной хүсэл эрмэлзэлдэ түшэглэдэг гансахан правительство болоно. Кипртэ тохёолдоһон энэ бэрхэтэй үер оймөөшэдтэ эсэргүү харюу сохилто хэжэ байгшадые совет хүнүүд бүрин дэмжэнэ.

Правительствада эсэргүүгээр Кипртэ хэгдэжэ байгаа. Грециин сэрэгэйхидэй харюусаха үймөөн хадаа ООН-ой Уставые, бүгэдэндэ мэдэрэгдэһэн уласхоорондын ёһо гуримуудые бүдүүлигээр эбдэһэн ябуулга болоно гэжэ Советскэ Союзда тоолоно. Эдэ ябуулганууд уласхоорондын горитой түгшүүрил үүдхэжэ болохо байһые харангүй байхын аргагүй. Эдэ ябуулганууд уласхоорондын шахардуу байдалай һуларха, гүрэнүүдэй хоорондын харилсаанай һайжарха мүнөөнэй шэглэлдэ зүришэнэ.

Грециин правительство Кипрэй Республикын — сүлөөтэ гүрэнэй, Нэгэдэмэл Нацинуудай Организациин гэшүүнэй дотоодын хэрэгүүдтэ бүдүүлигээр хамааралгаяа энэ һары болюулха бэзэ гэжэ Советскэ Союзай хүтэлбэрилхы тушаалтад хүлеэнэ. Иимэ хамааралгаяа үргэлжэлүүлбэл, Грециин правительство энээнэй хойшолонгуудай түлөө ехэ харюусалга өөртөө даажа абана гэһэн удхатай болохо.

Советскэ правительство Грециин, Турциин правительствануудай үмэнэ, тэрэшэлэн Советскэ Союзтай нэгэн доро ООН-ой Аюулгүйн Соведэй саг үргэлжын гэшүүд байдаг США-гай, Англиин ба Франциин правительствануудай үмэнэ зохихо ябуулгануудые хэжэ байна гэжэ ушар байдалыень мэдэхэ совет тушаалтад мэдээсэбэ.

КПСС-эй ДЕЛЕГАЦИ РИМ ОШОХОЁО МОРДОО

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, КПСС-эй ЦК-гай секретарь Б. Н. Пономарёв түрүүтэй КПСС-эй делегаци Италиин Компартиин ЦК-гай уряалаар Рим ошохоёо июлиин 15-да Москваһаа мордоо. КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, Азербайджанай компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь Г. А. Алиев, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүндэ кандидат, СССР-эй Наукануудай академиин Дэлхэйн экономикын ба уласхоорондын харилсаанай институдай директор Н. М. Иноземцев, КПСС-эй Центральна шалгалтын комиссиин гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай уласхоорондын таһагые даагшын орлогшо В. В. Загладин гэгшэд делегациин бүридэлдэ оронхой.

Тус делегаци тэрэл үдэртөө Рим ерэбэ.

МҮНХЭ БААТАРШАЛГЫН ДУРАСХААЛДА ЗОРЮУЛАГДАНА

ВИЛЬНЮС. (ТАСС-ай корр.). Гитлеровскэ булимтарагшадһаа энэ республикын сүлөөлэгдэһөөр 30 жэлэй ойн ехэ баяр дурасхаалта һайндэрые Совет Литва июлиин 15-да тэмдэглээ. Ажалшадай, сэрэгшэдэй түлөөлэгшэдэй баярай суглаан энэ гайхамшаг ойдо зорюулагдаба.

Суглаанда хабаадагшад КПСС-эй Центральна Комитедтэ, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ, СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ эльгээгдэхэ амаршалгын бэшэгые үндэр дуугаар батлан абаа.

„САЛЮТ-3" ДЭЛХЭЙЕ ТОЙРОН НИИДЭҺЭЭР

НИИДЭЛГЭ ЗАЛАН ХҮТЭЛХЭ ТҮБ. (ТАСС). Павел Попович, Юрий Артюхин жолоодогдон дабшагша «Салют-3» гэжэ научна станци дээрэхи ээлжээтэ үдэрэйнгөө программын ёһоор хүдэлмэрилэн, Дэлхэйн нюруу дээрэхи геологическа онсо шэнжэтэй бүридэлнүүдые адаглан шэнжэлжэ, дүрэ зурагуудыень буулгажа үргэлжэлөө. Иигэжэ буулгагдаһан Кавказай районуудай, Устюртын гүбээнүүдэй зурагууд эндэхи газар дайдын геологическа бүридэлые шэнжэлхэ, агромелиоративна хэмжээ ябуулгануудта хиналта хэхэ, ой модоной баялигуудые бүридхэлдэ абаха, далайн эрьенүүдэй хубилалгын түхэл шэнжые шэнжэлхэ үедэ, тэрэшэлэн арадай ажахын бусад шухала зорилгонуудые шиидхэхын тула хэрэглэгдэхэ юм.

Спектрэй хубинуудай нэгэнэй атмосферын дээдэ захадахи һүниин ба боро хараанай үсөөн туяаталгые тусхай аппаратурын туһаламжаар шэнжэлээ. Энэ туршалгань Наранай туяагай ба газарай суранзанай сасаралгын элдэб оршон байдалда атмосферын дээдэ хубидахи элшэ хүсэнэй хубааралга ба хубилалгые шэнжэлжэ үргэлжэлхэ зорилготой.

Космонавтнууд «Полином-2М» гэжэ олон оньһото аппаратурын туһаламжаар медицинскэ туршалгануудые хэхэ программын ёһоор, зүрхэ-һудалай системые адаглаха ээлжээтэ шэнжэлгэнүүдээ хэһэн байна. Экипажай бэеын байдал, хүдэлмэрилхэ хаба шадабариие сэгнэхэ, тайлбарилан тодорхойлхын тула элдэб янзын туршалганууд нэгэдхэмэл тренажер дээрэ хэгдээ.

Станци дээрэһээ дамжуулагдаһан элидхэлнүүдэй, телеметрическэ бүридхэлэй мэдээнүүдэй ёһоор, нүхэд Поповичой, Артюхинай бэе махабад һайн байна.

«Салют-3» гэжэ станци ниидэжэ үргэлжэлһөөр.

ЗАЛУУ МЭРГЭЖЭЛТЭД ХҮДӨӨ ГАРАБА

Хүдөө ажахын һалбаринуудые бүри ашагтай болгохын, мүн хүтэлбэриинь һайжаруулхын тула хүтэлбэрилхы кадрнуудые бэлдэхэ Буряадай хүдөө ажахын техникум жэл бүри олон мэргэжэлтэдые һурган бэлдэжэ үдэшэдэг заншалтай. Тэдэ залуу мэргэжэлтэдынь һургуулияа дүүргэһээр колхоз, совхозуудта ошожо, практикаяа үнгэргэдэг, ажалладаг байна.

Байгша ондо энэ техникумые 20 агроном, зоотехник-эмхидхэгшэд түгэсхэжэ гарахань. Жэшээлбэл, Анаагай совхозой звеное даагша байһан Дарима Галсанова, Загаһатын совхозой тракторно-таряан ажалай бригадын бригадирай туһалагша Цыден Доржиев, Ехэ-Нугын совхозой һаалиин гүүртые даагша Равиза Бадмаева, Сэлэнгын совхозой хонишон Надежда Дамбиева гэгшэд дээрэ дурсагдаһан мэргэжэл шудалаад, мүнөө түрэл ажахынуудтаа бусаханнь гээшэ.

С. ХАЛТУЕВ,
совхозуудай нэгэдэлэй кадрнуудай таһагай начальнигай орлогшо.

* * *

Тээмэндэ М. Н. Ербановай нэрэмжэтэ Буряадай хүдөө ажахын техникумдэ залуу мэргэжэлтэдые үдэшэлгын заншалта баяр ёһолол үнгэргэгдэбэ. Эндэ 90 хүбүүд, басагад «Хүдөө ажахын бухгалтер» гэһэн диплом абажа, ажабайдалайнгаа үргэн харгыда гарабад.

Бухгалтерай хүнгэн бэшэ мэргэжэл оролдоосотойгоор шудалжа, техникумээ амжалтатайгаар дүүргэһэн эдэ хүбүүд, басагад гол түлэб республикымнай ажахынуудаар тиран ошобо.

Н. НОРБОЕВ, хүдөө ажахын техникумэй отделениие даагша.

ТҮРҮҮШЫН ҮДЭРҺӨӨ ЭМХИТЭЙГЭЭР

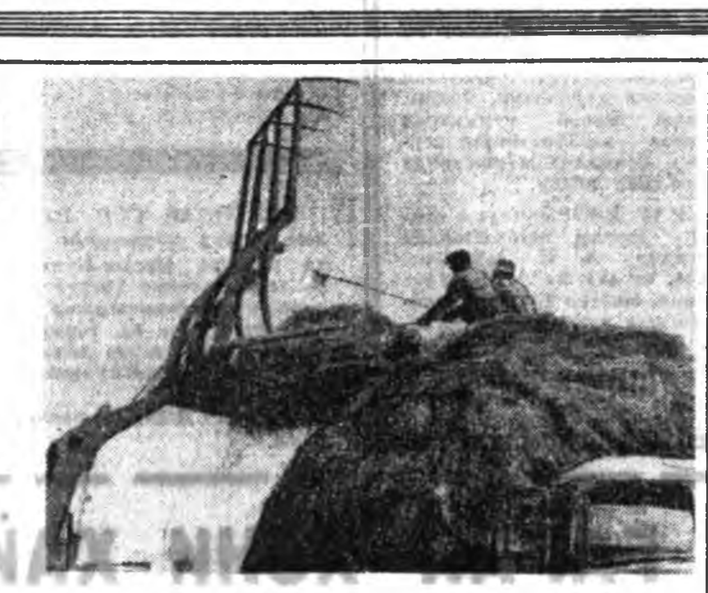

...шэ мүнөөдэрэй гол шухала асуудал гэжэ тоолонхой.

Энэ асуудал ажахын коммунистнуудай, дирекциин суглаан дээрэ зүбшэн хэлсэгдэжэ, тодорхой түсэб табигдаад, үбһэ хуряалгын хүдэлмэриин график баталагдаа. Совхоз мүнөө жэлдэ тэжээл бэлдхэлгын хүдэлмэриие звеногой гуримаар эмхидхээ. Ажахын согсологдомол бригадануудта оньһожоруулагдаһан зургаан звено байгуулагданхай. Тиихэдэ лугомелиоративна отрядта тусхай даабари үгтэнхэй. Звеногой гэшүүд сабшалгаһаа эхилээд, сомоонуудаа хорёолжо, тусхай комиссида тушааха хүрэтэрхи бүхы ажалаа өөһэдөө хэхэ юм. Ажалай түлбэри абтаһан үбһэнэй хэмжээгээр, тэрэнэй шанараар тогтоогдонхой. Жэшээнь, гектарай 20 центнер ургасатай газарһаа центнер үбһэ хуряажа, тэрэнээ хорёолоод байхадань, звенодо 1 түхэриг 35 мүнгэн түлэгдэхэ. Звено бүхэн 13—15 хүнһөө бүридэнхэй. Тэдэндэ хэрэгтэй болохо оньһон техникэ даалгагдажа үгтэнхэй.

Гурбадахи бригадын бригадир С. А. Кравцовтой «Урал» мотоциклаар үбһэшэдтэ зорибобди. Хүһөөтэ тосхоной баруун-урдуур Сулхара голой захаар нэмжыһэн сабшалан тээшэ гүйлгэхэ зуураа, нүхэрни мотоциклаа байлгажа, сабшагдаад байһан ногоо шалгана.

— Үдэһөө хойшо энээниие тармахаар болоо. Июль һарада 100 миллиметр хура бороотой байха гээд сагай уларил шэнжэлэгшэд тодорхойлно. Шииг нойтоной ехэдхэдэ энэ талмай Сулхарынгаа уһанда абташадаг юм. Яараха хэрэгтэй, —гээд Савелий Александрович хөөрэнэ.

Одоолшье хүрэхэ газартаа хүрэжэ ерэхэбди. Шарга дээрэ һуриидэгдэһэн табан сомоогой наагуур хоёр морин тармуур, нэгэ пресс ябана. Тээ саанань хоёр эрэшүүл сомоогоо нюруулжа байнад.

— Бүхыдөө 300 гектар сабшалантайбди. Тэрэнэймнай 280-нь уһалагдадаг. Хабартаа хоёр дахин ундалагдаа. Гектар бүридэ 3 центнер хараатайгаар аммиачна селитрэ суперфосфадтайгаар оруулаа һэмди. Га бүриһөө 22—24 центнер абтаха. Бүхыдөө 6000 центнер үбһэ сомохо даабаряа үлүүлэн дүүргэхэ гэһэн зорилго бригадымнай үбһэшэд урдаа табинхай. Бригадамнай оньһожоруулагдаһан хоёр звено боложо хубааранхай. Звено бүхэндэ 3 «Беларусь», нэгэ «ДТ» стогометатель тракторай нэгэ, морин хоёр тармуур, тракторай хоёр, морин хоёр косилка, пресс даалгагдажа үгтэнхэй. Нёдондоной хиһоо һураггүй ехэ үбһэ абаха арга боломжо бии. — гэжэ Савелий Александрович хөөрэнэ.

Түрүүшын үдэрһөө тракторист-машинист Н. Е. Родионов, Ф. М. Родионов, тармууршад Д. Дамбадоржиев, А. И. Калашников, Н. А. Евдокимов, тракторист Г. Д. Овчинников, һүри хаягшад В. Ф. Яковлев, Е. К. Павлуцкий, С. М. Калашников болон бусад һайнаар хүдэлнэд.

Үдэртөө 6 гектар сабшаха даабаритайбди — гээд тракторист-машинист Ф. М. Родионов хөөрэжэ оробо. — Энээнээ үлүүлэн дүүргэхэ аргатайбди. Трактор, косилкануудаа өөһэдөө заһаабди, эбдэржэ һаатал болохогүй байха. Түлишэ-тоһодолгын зүйлнүүд һаадгүй асарагдана, үдэртөө хоёр удаа халуун эдеэн бэлдэгдэнэ. Бүтээсэ ехэтэйгээр, һайнаар ажаллаха хүсэлэнтэйбди.

Звеногой гэшүүд үглөөгүүр шүүдэрэй хататар шугы бургааһан соогуурхн ханааб хаалта, харгын захаархи, болдог соохи ногоо гараар сабшана. Совхозой партком профсоюзай комитедтэ хамта звенонуудай хоорондо дэлгэрһэн мүрысөөнэй гурим тааруулжа, үбһэшэдтэ ойлгуулжа үгөө. Мүрысөөндэ эрхимлэжэ гараһан звеногойхид моральна болон материальна талаар урмашуулагдаха. Жэшээнь, арбан үдэрэй туршада 1200 центнер үбһэ һайн шанартайгаар соможо абаһан звенодо 75 түхэриг нэмэлтэ түлбэри үгтэхэ зэргэтэй.

Хүһөөтын бригадын хүдэлмэришэд түрүүшын үдэрһөө эмхитэйгээр ажаллажа захалаа. Гурбан үдэрэй туршада 300 центнер үбһэн сомогдоо. Ажахын бусад хоёр бригаданuудта ажалай эмхидхэл мүн лэ иимэрхүүгээр ябуулагдана. Ажахыда үбһэнэй гурил гаргажа эхилһээр арбаад хоножо байна. Һүүлэй байдалаар 200 центнер витамин ехэтэй үбһэнэй гурил бэлдэгдээд байна

Мүнөө жэлдэ совхозой хүдэлмэришэд ниитынгээ адууһа малда 25.000 центнер үбһэ, 3500 центнер сенаж, 5000 центнер үбһэнэй гурил болон бусад тэжээл бэлэдхэхэ гэһэн түсэбөө заабол дүүргэхын түлөө түрүүшын үдэрһөө эршэмтэйгээр оролдожо байнхай.

Б. ЖАМБАЛОВ,
манай корр.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: үбһэ һүрилжэ байна.

Авторай фото.

ТООСООТО СУГЛААНУУДАЙ ҺҮҮЛЭЭР

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

1973 оной һүүл, 1974 оной эхин багта манай республикын партийна организацинуудта тоосоото һунгалтын суглаанууд боложо дүүрээ һэн. Суглаанууд дээрэ 9.000-гаад хүн үгэ хэлэһэн юм. Тэдэнэр олон тоото шүүмжэлхы ажаглалтануудые хэһэн, үнэтэйшье, туһатайшье дурадхалнуудые оруулһан байгаа.

Тоосоото һунгалтын суглаанууд, конференцинүүд дээрэ хэлэгдэһэн шүүмжэлхы ажаглалтанууд, дурадхалнууд, бии байгаа нөөсэ, арга боломжонуудаа дүүрэнээр хэрэглэжэ, юһэдэхи табан жэлэй дүрбэдэхи жэлые амжалтатайгаар дүүргэхэ хэрэгтэ зорюулагдаһан байгаа гэжэ түбхын түрүүн тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Тоосоото һунгалтын суглаануудай конференцинүүдэй үнгэрһэнэй һүүлдэ коммунистнуудай хэлэһэн шүүмжэлхы ажаглалтанууд, дурадхалнууд КПСС-эй райкомуудай бюрогой, партийна комитедүүдэй, партийна организацинуудай бюронуудай заседанинууд дээрэ хэлсэгдэһэн, энэ талаар бэелүүлэгдэхэ хараа зорилгонууд элирүүлэгдэһэн байгаа.

1974 оной мартын 12-то КПСС-эй обкомой бюро энэ асуудал зүбшэн хэлсээ һэн. Тэрэ гэһэнһээ хойшо яһала ехэ саг үнгэрбэ. Тиимэһээ энэ талаар ябуулагдаһан зарим тэды хүдэлмэриин үрэ дүн тухай хэлэжэ болоомоор саг ерээ гээд һанагдана.

Хэдэн жэшээнүүдые дурдая.

Выдринскэ модоной баазын партийна комитет энэ талаар ябуулха хүдэлмэриингөө дэлгэрэнгы түсэб табяад, заседани дээрээ баталан абаа һэн.

Энэ түсэб баримталжа ажаллаһанай ашаар ажалай эмхидхэл, экономическа хүдэлмэри, гаргагдажа байһан продукциин шанар эрид һайжаруулагдаа. Тингэжэ п р е д п р и я т и гүрэнэй түсэбые саг болзор соонь дүүргэдэг болоо гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Хоринн аймагай Дээдэ-Тайлсын совхозой коммунистнууд ажахыгаа дирекци, парткомые мал-адаһ дунда хүдэлмэри һулаар ябуулна, энээнһээ уламжалан һү абалга доошолно гэжэ шүүмжэлээ һэн. Тиимэһээ тус ажахын дирекци, партком ушарһан дутуу дунданууудаа усадхахын тулада ехэ хэмжээнэй хүдэлмэри ябуулаа. Социалис мүрысөөнэй, ажалай эмхидхэл эрид һайжаруулһанай, гуримшуулһанай ашаар совхоз һү абалгаа горитойгоор дээшэлүүлээ юм.

Коммунистнууд С. И. Володин, А. В. Евдокимов гэгшэд «Забайкалец» совхозой партийна комитедые суглаанууд дээрэ абтаһан шиидхэбэринүүдэйнгээ дүүргэлтые шалгаха талаар хүдэлмэриеэ һулаар ябуулна гэжэ шүүмжэлээ. Энээниие баримталан тус ажахын партком отделенинүүдэй партийна эхин организацинуудай суглаанууд дээрэ энэ асуудал табиһан байна. Тиихэдээ тус хүдэлмэри һайжаруулхада нүлөөлхэ хэмжээнүүд хараалагдаа. Мүн коммунист бүхэн суглаан дээрэ абтаһан шиидхэбэри бэелүүлхэ талаар тон ехэ харюусалгатай байһанаа ойлгоо.

КПСС-эй Бэшүүрэй райком коммунистнуудай хэлэһэн шүүмжэлхы ажаглалтануудые, тэдэнэй оруулһан дурадхалнуудые хараадаа абажа, хүдэлмэриингөө түсэб табяа. Тиихэдээ ажахын, соёл культурын барилгые хүтэлбэрилхэ хэрэгые, ажалшадай дунда ябуулагдаха эмхидхэхы, нийтэ-политическэ хүдэлмэри һайжаруулхаар хараалһан байха юм.

Энэ түсэбөө дүүргэнгээ, КПСС-эй райкомой бюро Калининай нэрэмжэтэ колхозой партийна организациин коммунистнуудай хүдөө ажахын үйлэдбэридэ дүүргэдэг нүлөө дээшэлүүлхэ талаар юу хэжэ байһан тухай асуудал үргэнөөр зүбшэн хэлсээ.

Мүн хүдөө ажахын мэргэжэлтэдтэ горитой анхарал хандуулагдана. Байгша ондо тэдэнэй районно конференци зарлагдаа һэн. Түрүү ажахынуудай жэшээ дээрэ үндэһэлэн зоотехнигүүдэй хоёр семинар үнгэргэгдөө. Мал ажалай материальна үндэһэ һуури һайжаруулха, бэхижүүлхэ талаар зарим тэды хэмжээ ябуулганууд бэелүүлэгдээ. Жэшээлхэдэ, «Рассвет» колхозой һү һаалиин фермын гэр байра шэнэлэгдэн заһагдана. Һаалин сагта галуу үсхэбэрилхэ комплекс, гахай шахан таргалуулха район хоорондын комплекс баригдажа эхилхэнь. Мүн үйлэдбэри томодхон мэргэжүүлхэ талаар хэмжээ ябуулганууд бэелүүлэгдэжэ байна.

Үгэ хэлэһэн коммунистнууд эмхидхэхы, нийтэ-политическэ хүдэлмэри улам бүри һайжаруулха хэрэгтэ горитой анхарал хандуулаа һэн. Жэшээлхэдэ, Мухаршэбэрэй аймагай «Одон» совхозой Шэнэстын һү һаалиин фермын партийна группа хүдэлмэреэ тон һулаар ябуулна гэжэ КПСС-эй гэшүүн В. К. Хаптуев хэлэһэн юм. Тиимэһээ һү абалгань доошолжо, түсэбөө дүүргэхэеэ болиһон байба. Ажахын партийна комитет энэ шүүмжэлхы ажаглалтада тон анхаралтайгаар хандажа, партийна группын хүдэлмэриие гуримшуулха талаар горитой юумэ хээ. Мүн фермын хүтэлбэри бэхижүүлэгдэһэн байха юм.

Эдэ бүгэдын ашаар коммунистнуудай эдэбхи эрид дээшэлээ, нийтэ-политическэ хүдэлмэри һайнаар ябуулагдадаг болоо. Политинформацинуудые, хөөрэлдөөнүүдые саг үргэлжэ үнгэргэнэ. Социалис мүрысөөнэй дүнгүүд болзор соогоо гаргагдана. Тингэжэ 1974 ондо тус фермэ түсэбтэ даабаринуудаа амжалтатайгаар дүүргэнэ.

Партиин гэшүүн С. Д. Шойбонов залуу коммунистнуудые хүмүүжүүлхэ талаар ханамжатай хүдэлмэри ябуулагданагүй гэжэ КПСС-эй Түнхэнэй райкомые шүүмжэлээ һэн. Энэ ажаглалтые баримталан КПСС-эй райком залуу коммунистнуудай дунда ябуулха хүдэлмэриингөө онол арганууды элирүүлһэн, бэелүүлэгдэжэ байһан хэмжээ ябуулгануудтаа анхаралтайгаар хандадаг болоһон байха юм.

Мүнөө үедэ залуу коммунист бүхэн партийна даалгабаритай, политһуралсал уялгата хэрэгынь болонхой. Мүн партийна организацинууд хамтын суглаануудай бэлэдхэлдэ тэдэнние элсүүлхые, тэндэ үгэ хэлэжэ, абтаһан шиидхэбэринүүдыень бэелүүлхэ хэрэгтэ хабаадалсуулхые оролдоно.

Үгэ хэлэһэн коммунистнууд капитальна барилгада горитой анхарал хандуулаа. КПСС-эй обкомой бюро тус асуудал зүбшэн хэлсэжэ, обкомой таһаг бүхэнэй дүүргэхэ зорилгонуудые элирүүлээ. Тэдэнэр тус шиидхэбэриие бодотоор бэелүүлжэ байна гэшэ.

Һүүлэй үедэ хэгдэһэн хүдэлмэри энээниие гэршэлнэ, Жэшээлхэдэ, Түнхэнэй, Ахын аймагуудһаа ерэһэн делегадууд тус районуудые электрижүүлжэ дүүргээ һаа һайн һэн гэжэ хэлэһэн юм. Энээниие хараадаа абажа, Улаан-Үдын онһожоруулагдамал 56-дахи колонно хүдэлмэреэ улам бүри эршэдүүлнэ. Мүнөө үедэ Хэрэн тосхондо подстанци, Хэрэн Зүүн-Мүрэн хоёрой хоорондо ЛЭП-110 гэжэ лини баригдаад, Зүүн-Мүрэн Култук хоёрой хоорондохи ЛЭП дүүргэгдэхэ болонхой.

Мүн Ахын аймагые электрижүүлхын тулада 600-гаад мянган түхэригэй барилга хэгдэхээр хараалагдаад, бэлэдхэлэй хүдэлмэри бэелүүлэгдэжэ байна.

Тэрэшэлэн Кабанскын, Прибайкалиин, Хэжэнгын, Захааминай, Яруунын районно партийна конференцинүүд дээрэ хүдөө ажахые ашаг ехэтэй болгохо талаар хүдэлмэри хангалтагүйгөөр ябуулагдана гэжэ шүүмжэлэгдээ һэн. Энэ дутагдалые усадхаха талаар яһала ехэ юумэн хэгдээд байна.

Жэшээлхэдэ, «Скотопром» трест 14 мянган гахай шахаха комплекс барихыень Кабанскын аймагай «Шергинский» совхоздо 220 мянган түхэриг мүнгэн зөөри үгэһэн байха юм.

Мүн «Прибайкалец» совхоздо баригдажа байһан 24 мянган гахай шахаха комплексын барилгые хангаха хэрэг һайжаруулха талаар хэмжээн абтаа.

«Сельхозтехникын» республикын нэгэдэл Захааминай аймагай отделениин бааза бариха проект табяад, мүнгэ һомолоод, 1976 онһоо барилгыень эхилхэ гэжэ хараалаад байна.

Коммунистнуудай суглаан дээрэ хэлэһэн шүүмжэлхы ажаглалтануудта, дурадхалнуудта саг болзор соонь анхаралаа хандуулжа, тэдэниие бэелүүлхые оролдохо шухала. Мүн партийна комитет бүхэн тэдэниие бэшэжэ абадаг тусхай журналнуудтай болохо ёһотой.

Мүн суглаан бүхэн дээрэ энэ талаар ямар хүдэлмэри ябуулагдааб гэжэ харюусалгата зоной тоосоо бариха ушарые гуримшуулха хэрэгтэй.

Коммунистнуудай үйлэдбэридэ, нийтын хүдэлмэридэ хэр эдэбхитэйгээр хабаадалсадагайнь бодото гэршэ тэдэнэй шүүмжэлхы ажаглалтанууд, дурадхалнууд болоно. Тиимэһээ энээндэ саг үргэлжын анхарал хандуулжа, бодото дээрэнь бэелүүлхэ гэжэ оролдохо уялгатай байһанаа партиин райкомууд, партийна комитедүүд мартаха ёһогүй.

Н. КРЮЧКОВ,
КПСС-эй обкомой партийно-эмхидхэлэй таһагые даагшын орлогшо.

КОМБИНАТ СООГОО ТҮРҮҮЛБЭ

Баргажанай леспромхозой коллектив байгша оной эхинһээ эдэбхитэйгээр ажаллажа байна. Модо бэлэдхэхэ һара бүриингөө даабари үлүүлэн дүүргэжэ, «Забайкаллес» комбинадай коллектив соо эрхимлэнэ. Энэ коллектив нюуь һара соо габшагайгаар хүдэлжэ, хараалагдаһан түсэбһөө гадуур 1200 кубометр модо бэлэдхэһэн байна. Продукци худалдаха даабари 31 мянган түхэригөөр үлүүлэгдээ.

«Забайкаллес» комбинат, профсоюзайнь обком энэ түйлалтыень үндэрөөр сэгнэжэ, дамжуулгын Улаан туг барюулба. Хандагатайн, Шулуутайн, Хурамхаанай, Итанцын, Худанай леспромхозуудай коллективүүдэй ажал хүдэлмэри үндэрөөр сэгнэбэ.

Н. ПЛАТОНОВ.

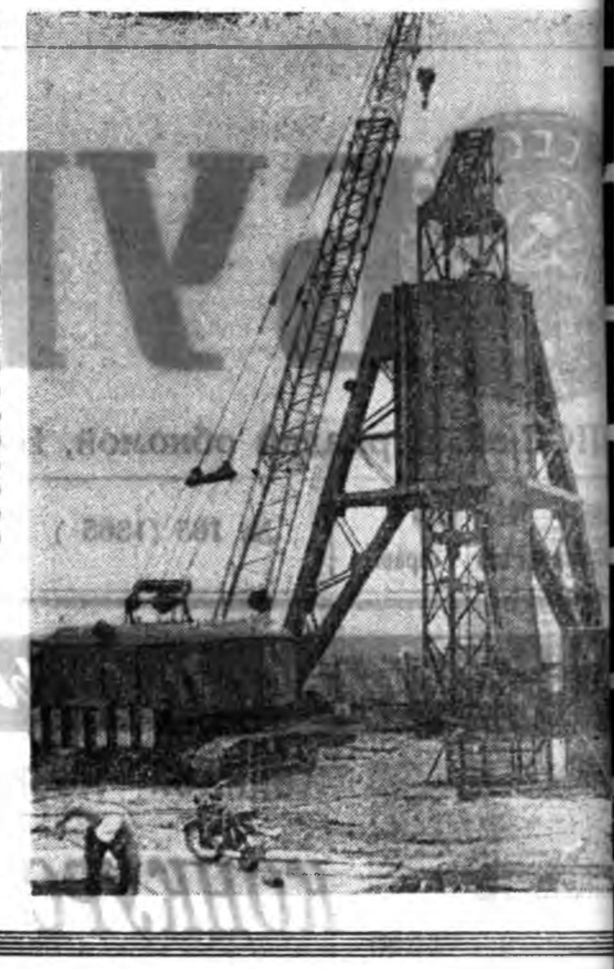

«Комсомолой бүхэсоюзна габшагай барилга» гэжэ соносхогдоһон Галуута-Нуурай ГРЭС-эй барилга түлэг дундаа ябуулагдажа байна. 1 миллион 200 мянган киловатт хүсэтэй энэ ГРЭС-эй түрүүшын хоёр агрегат ерэхэ жэлдэ ашаглалгада тушаагдаха ёһотой юм.

ГРЭС-эй гол барилга эхилхэ бэлэдхэл хэгдэжэ, гэр байра, туһалбариин объектнүүд мүнөө баригдажа байна.

Ерээдүйн энэ томо гидроэлектростанциин гол байшангай һуури табиха хүдэлмэриие саг соонь дүүргэхэ, тингэжэ хүсэ ехэтэй агрегадуудые тодхохо арга олгохо эрилтэ барилгашадай урда табигданхай. Барилгада шэнэ, бүтээсэ ехэтэй техникэ хэрэглэгдэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Галуута-Нуурай гол байшангай һуурин дээрэ хүсэ ехэтэй БК-1000 түхэлэй башенна кран тодхогдожо байна.

Б. ГАДЬЯНОВАЙ фото.

Научно-техническэ дэбжэлтын түлөө

ИНЖЕНЕР, ТЕХНИГҮҮДЭЙ ХУБИТ

Табан жэлэй түсэбые болзорһоонь уридшалан дүүргэхын түлөө дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй ашаар үйлэдбэридэ ехэ хубилалта хэгдэжэ байна. Хүдэлмэришэдһөө гадна мүрысөөндэ инженернүүд, техниүүд, алба хаагшад хабаадалсадаг болоо. Ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, научно-техническэ дэбжэлтэ түргэдхэхэ хэрэгтэ мүрысөөндэ хабаадагшадай анхарал хандуулагдана.

Эдэбхи үүсхэл гарган ажаллаха, өөрынгөө ажалда зохёон байгуулхы ёһоор хандаха гэһэн мүрысөөн «Электромашина» заводой инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй дунда дэлгэрээ. Эдэ хүдэлмэрилэгшэд авиазаводой, Эрхүүгэй областиин инженернүүд, техниүүдэй үүсхэлые дэмжээд, үйлэдбэриие хүгжөөхэ, техническэ дэбжэлтэ түргэдхэхэ хэрэгтэ өөһэдынгөө туһа нэмэри оруулха гэжэ шиидэээ.

Манай заводто энэ хүдэлөөн һайн үрэ дүнгүүдээ харуулжа байна. Инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй эдэбхи үүсхэл гарган ажаллаһанай ашаар, табан жэлэй үнгэрһэн гурбан жэлэй туршада 400 мянган түхэригэй экономическа ашаг үрэ абтаа.

Тэдэнэр социалис мүрысөө дундаа дэлгэрүүлжэ, табан жэлэй түсэбые болзорһоонь уридшалан дүүргэхэ жасада өөһэдынгөө горитой хубита оруулжа байна. Заводой олонхи инженер, техниүүд үйлэдбэридэ өөһэдынгөө дүүргэхэ үүргэ һайн мэдэрнэ. Манай ажалһаа, эдэбхи үүсхэлһээ, мэргэжэл шадабариһаа үйлэдбэриин шухала асуудалнуудые шиидхэлгэ дулдыдана гэжэ тэдэнэр ойлгожо, коллективэй ажалые эрдэм ухаанай үндэһөөр эмхидхэхэ, үйлэдбэриие эмхидхэн хүтэлбэрилгые нарижуулха, түрүү онол арга хэрэглэхэ гэжэ анхарна.

Ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, үйлэдбэриин ашаг үрэ һайжаруулха гэһэн мүрысөөнэй шиидхэхы хүсэн хүдэлмэришэд лэ ха юм. Харин эданэй ажалда инженер, техниүүдэй бодото туһаламжа хүргөөд байхада, үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхэ арга боломжонууд хүсэдөөр элирүүлэн хэрэглэгдэнэ. Инженер, техниүүдэй хүдэлмэришэдтэй нягта холбоотойгоор, мүн эдэбхитэйшүүлэй бригада, бүлэг болон хамтаран ажаллахада, хамтын һайн үрэ дүн харуулагдана.

Нигэжэ хэлээшээ баримталхын тула хэдэн баримта дурдаха хүсэлэнтэйб. Инженер-конструкторнууд Петрас Юстинович Свилис, Борис Григорьевич Попов, Зүүн-Сибириин технологическа институдай, автомобильна харгы барилгын научно-шэнжэлэлгын институдай эрдэмтэдтэй нягта холбоо барисаа байгуулжа, автокран нарижуулан һайжаруулха арга олгоо. Тэдэнэр хамтадаа техническэ хэдэн орёо асуудалнуудые шиидхэжэ, автокранай шанар һайжаруулһан, бэхи һайн, удаан болзор соо хүдэлэгдэхэ болгоһон байна.

Заводой главна конструкторай орлогшо Г. А. Соколовагай хүтэлбэрилдэг эдэбхитэйшүүлэй бүлэг Москвагай Владимир Ильич Ленинэй нэрэмжэтэ электромеханическа заводой инженернүүдтэй холбоо барисаатайгаар ажаллажа, электродвигательнүүдэй зарим часть бүтээхэ технологи хубилгаһан юм. Тингэжэ бэхи һайн материал, лааг хэрэглэгдэдэг болоо. Энээнэй ашаар табан хүдэлмэришэд сүлөөлэгдэжэ, ондоо ажалда эльгээгдээ, 50 мянган түхэригэй алмалта хэгдээ, ажалай бүтээсэ 17,5 процентээр дээшэлүүлэгдээ.

Хэды зэргын материалай хэрэгтэй болохые түсэблэдэг, тодорхойлдог инженер Л. М. Улеповагай даадаг бүлэг хүдэлмэришэдтэй зүбшэжэ, олон асуудал шиидхэдэг юм. Тэдэнэр металл хэрэглэхэ нормо хаража үзөө. Хэбтагар түмэр зүбөөр эсхэжэ, жэл соо 100 тонно металл арьбалха болохые тодорхойлһон байна. Эдэ бүлэг хүдэлмэрилэгшэд жэлэй түрүүшын кварталда 27,5 тонно металл арьбалаа.

Заводой инженер, техниүүд үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхэ мүрысөөндэ өөһэдынгөө туһа нэмэри оруулхатаяа хамта шэнжэлгын горитой хүдэлмэри ябуулна. Инженер А. М. Перякина стандартизациин бүлэг хүтэлбэрилдэг. Энэ бүлэг продукциин шанар һайжаруулха шэнжэлгэ хэдэг юм. Табан жэлэй хугасаада гүрэнэй болон һалбариин шэнэ 50 стандарт нэбтэрүүлхэ, 20 ГОСТ хаража үзэхэ, продукциин шанар һайжаруулха хэрэгтэ зорюулагдаһан техническэ ондоошье асуудалнуудые шиидхэхээр хараалһан байна. Байгша ондо электро-механическа цехтэ гүрэнэй хоёр шэнэ стандарт нэбтэрүүлэгдээ. Энээнэй ашаар зарим түхэлэй электродвигательнүүдэй ашаглагдаха ёһотой болзор хоёр жэлһээ гурбан жэл болгогдоһон юм.

Инженер И. Г. Соколов хүдэлмэришэдэй эдэбхи үүсхэл хүгжөөн дэлгэрүүлхэ хэрэгтэ ехэ анхаралаа хандуулна. Тэдэнэр сугтаа үйлэдбэриин арга боломжонуудые элирүүлэн хэрэглэхэ хэдэн асуудал шиидхэһэн юм. Нүхэр Соколовой үүсхэлээр хэб шудхагша В. Е. Власов шэнэ арга хэрэглэдэг болоо. Энээнэй ашаар хэб шудхагшадай ажалай бүтээсэ 14 процентээр дээшэлһэн байна. Инженер Соколов шудхалгын цехэй инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдтэй хамта үйлэдбэриие нарижуулха, шэнэ онол арга хэрэглэхые оролдоно.

Заводой инженернүүдэй хүтэлбэрилдэг ухаалан зохёогшодой, уралан нарижуулагшадай хэдэн бригада, бүлэгүүд цех бүхэндэ бии. Тэдэнэр аша туһатай ехэ хүдэлмэри хэдэг болоо. Электромеханическа цехэй инженернүүд В. К. Тыщик, Д. Ц. Балдуев, токарь В. С. Мещеряков гэгшэдһээ бүридэһэн эдэбхитэйшүүлэй бүлэг хэдэн туршалга, шэнжэлгэ хэһэнэй һүүлээр электродвигательнүүдэй подшипнигуудай таглаа үрэмдэн тошылдохо токарна патрон зохёоһон байна. Техническэ энэ шэнэ арга ажалай бүтээсые 15 процентээр дээшэлүүлхэ арга олгоо.

Инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй эдэбхи үүсхэл дээшэлүүлхын, техническэ дэбжэлтэ түйлаха хэрэгтэ тэдэнэй дүүргэдэг үүргэ бүри ашаг ехэтэй болгохын тула заводой таһагууд, албатанай хоорондохи социалис мүрысөөнэй дүрим зохёогдоһон байна. Мүрысөөнэй үрэ дүн бальна гу... ёһоор согсологдодог. ... эдэбхитэйшүүлэй бү... дэй мүрысөөнэй дүрим...

Ажалдаа голодоһо, ... дал гаргаһан таһаг, бү... дэй хүдэлмэриин үрэ ... гүүдһээ хэдэн балл хор... дог юм. Мүрысөөнэй ... дүнгүүдые бальна гур... тодорхойлжо эхилһэнэй... лээр, заводой таһаг... хүдэлмэри яһала һай... Инженер, техник бүхэ... лэдоэриие хүгжөөхэ, ... ческэ дэбжэлтэ түргэ... үйлэдбэриин ашаг үрэ д... лүүлхэ хэрэгтэ өөрынгө... бита оруулха гэжэ эр... нэ. Тиихэдээ эдэбхи ү... тэ ажалайнгаа түлөө ... ехэ балл абаха хүсэл... гөөр ажаллана.

Бальна гуримые ула... шань нарижуулха шуха... жэ тоолонобди. Зарим ... приятинуудай түрүү ... дүршэл хэрэглэхэ зор... тойбди. Тиихэдээ ин... техниүүдай эдэбхи ү... тэ ажал зүбөөр тодорх... тэдэнэй техническэ дэ... тэ түйлаха хэрэгтэ ... һан хубита элирүүлхэ ... ехэ шухала юм.

Үйлэдбэриин эдэ ... дирнуудай үүсхэлтэ ... өөрын туһа нэмэри о... түсэб-уялга абалгаар х... лагдана бэшэ. Тэдэнэр ... техникэ, түрүү тех... үйлэдбэридэ нэбтэрүүл... га хангаха, бага гарга... гаар ехэ продукци б... гаргаха, продукциин ш... һайжаруулха асуудалн... шиидхэхэ уялгатай.

Үйлэдбэриие эмх... хүтэлбэрилэгшэд байһа... ладаа инженернүүд, т... гүүд хүдэлмэришэдэй ... хи үүсхэл хүгжөөн бада... ха, энэ эдэбхи үүсхэ... үйлэдбэриин ашаг үрэ д... лүүлхэ хэрэгтэ зорю... уялгатай гээшэ. Тэ... эмхидхэхы, хүтэлбэр... энэ уялгаяа дүүргэхэдээ... лын хараатайгаар ажал... түрүү онсо арга хэрэ... ёһотой юм.

Тэдэнэй энэ үүргэ, ... гаяа хэр дүүргэдэг, т... ческэ дэбжэлтэ түргэ... хэрэгтэ ямар хубита о... жа байһаниинь социалис ... рысөөнэй үедэ элирнэ, ... руулагдана.

Н. ДЕМИ...
социалис мүрысөө... талаар инжене...

«Теплоприбор» заводой шэрэм шудхалгын цехэй коллектив һайн шанартай продукци гаргажа байдагаараа мэдээжэ болоһон юм. Энэ цехэй коллектив түйлаһан амжалтаяа улам арьбадхаха гэһэн зорилго урдаа табяад, эршэтэй шангаар хүдэлнэ.

Мастер Бато-Сүхэ Бато-Сүхеевич Эрдынеевэй даадаг участогай хүдэлмэришэд халаан соогоо 7—8 тонно продукци гаргажа, даабаряа 15—20 процентээр үлүүлэн дүүргэдэг. Энэ участогай коллектив дүрбэдэхи, тодорхойлхы жэлэй түрүүшын үдэрһөө эдэбхитэйгээр хүдэлжэ, социалис мүрысөөндэ эрхимлэжэ ябана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (зүүн гарһаа) шэрэм шудхагшадай бригадир А. И. Зайчиков, шэрэм шудхагша А. И. Судомойкин, мастер Б-С. Эрдынеев гэгшэд ажал хэрэг тухайгаа зүбшэн хэлсэжэ байнад.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

КИРГИЗЭЙ ССР. Радио болон теле-дамжуулгануудые город хоорондын хөөр элдөө бэелүүлдэг үндэр хада газарай Иссык-Кулиин ретрансляционно станци дээрэ телевизионно үнгэтэ дамжуулгануудые харуулха түхеэрэлгэ хабсаргагдажа эхилээ. Мүнөө болотор гансал Фрунзиин ба тэрээндэ дүтын газар нютагуудай ажаһуугшад үнгэтэ дамжуулга хаража шадаха байгаа.

Удахагүй Иссыккулиинхид үнгэтэ дамжуулга хараха аргатай болохо.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: радиорелейнэ станциин антеннэнүүд.

ТАСС-ай фотохронико.

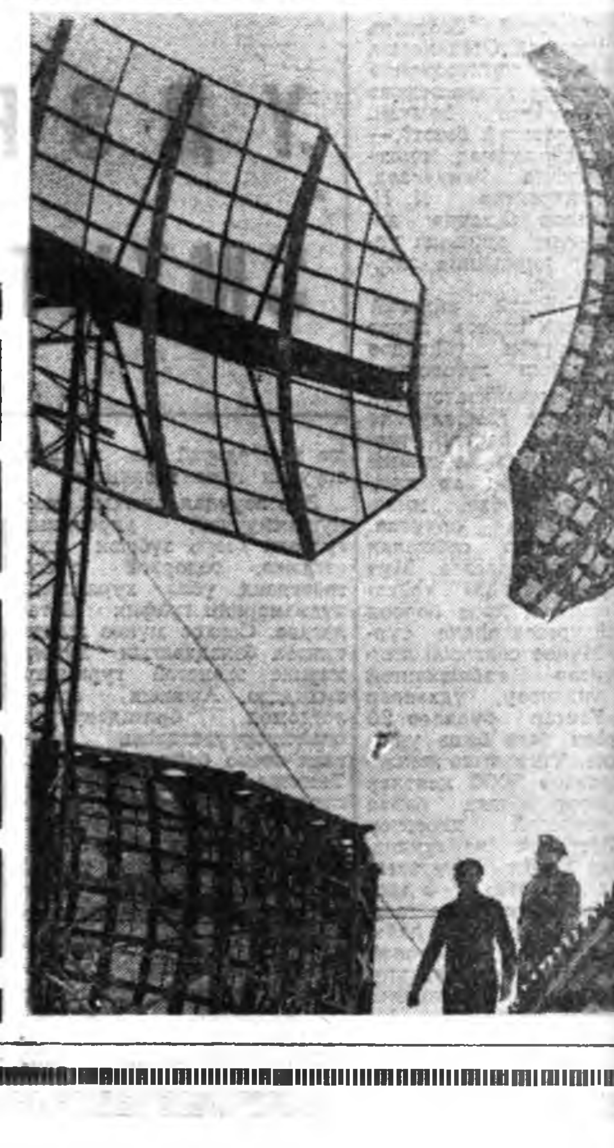

Анхарагты: түрүү дүй дүршэл

ҮДЭР СОО—МЯНГА ГАРАН ХОНИ ХАЙШАЛНА

«Дружба» колхоздо хэрэглэгдэһэн шэнэ түхеэрэлгэтэйнь, арга боломжотойнь танилсаад байхадаа «Австрали — Канада — Мужыха» гэжэ хэлсэдэгынь зүбшье гэжэ һанахаар болоно. Ушар юуб гэхэдэ, энэ колхозой Мужыха нютагай хүбүүд Австрали, Канада гүрэнүүдэй хүдөө нютагуудта уралан зохёогдоод, ажахынуудтань нэбтэрүүлэгдэһэн түргэн аргаар нооһо хайшалдаг түхеэрэлгэ н ю т а г т а а хэрэглэжэ эхилһэн байна. Үнэхөөрөөшье нимэ түхеэрэлгэ республика соомнай гансал Мужыха нютагта түрүүшынхеэ хүдэлжэ эхилбэ гээшэ. Энэмнай ямар түхеэрэлгэ, ямар удха шанартай юм гэбэл, иимэ.

Эрьелдэжэ байдаг түхэреэн наар дээрэ дүрбэн машинка тодхогдонхой. Нэн түрүүн хоёр хүн хониие нюрган дээрэнь хэөтүүлээд, дүрбэн мүсыень хабшан бүхэлжэрхинэ. Хонин энэ зандаа эрьелдэн ошоод, түрүүшын хайшалагшада ерэнэ. Эндэ хайшашан дүрбэн хүлэйнь нооһо хайшалан абана. Хоёрдохи машинкада хүзүүнэйнь гэдэһэнэйнь нооһон хайшалагдана. Гурбадахи машинкада баруун хажуугайнь нооһон нюргандаа хүрэтэр абтана. Дүрбэдэхи машинкада зүүн хажуугайнь, хүзүүндэнь үлэһэн нооһон абтаад дууһана. Хайшалагдаха хониной уягдаһаа эхилээд, нооһо дууһан хайшалуулжа гаратар хоёр минута үнгэрнэ. Австрали, Канада гүрэнүүдтэ нимэ түхеэрэлгэ дээрэ хүн бүхэн үдэрэй 300 хони хайшалдаг байна. Тиихэдэнь Мужыхын хайшалагшад мүнөө дээрээ хүн бүхэнэй 40—50 хони хайшална.

Энэ онол арга юрын хайшалалгаһаа юугээрээ дээрэб? Нэн түрүүн хайшалһан ноосоной шанар ехэ һайн байна. Хоёрдохёор, хониной нооһон сэбэрээр абтана, сами, хүзүүн болоод толгойдонь нооһон үлэнэгүй. Юрын хайшашанай үдэртөө дунда зэргээр 20—25 хони хайшалхада, энэ түхеэрэлгэдэ 40—50 хонин хайшалагдана.

Колхозой түрүүлэгшэ Содбо Галсанович Цыренов иигэжэ хөөрэнэ:

— Мүнөө 40 хайшашад үдэрэй мянга гаран хони хайшална, харин ерэхэ жэлдэ дүрбэн карусельнэ түхеэрэлгэ дээрэ 16 хайшалагшад үдэр бүри 1.200 хони хайшалха аргатай болоод байха. Тиихэдэнь хэды хүн сүлөө гараха гээшэб?

Шэнэ арга, техникэ ажахыда нэбтэрүүлхэ гээшэ тиимэшье бэлэн хэрэг бэшэ юм.

Яагаад, юунһээнь эхилхэ гээшэб?— гэһэн бодол «Дружба» колхозойшье хүтэлбэрилэгшэдэй урда табигдаба. Тиимэһээ мимэрхүү эрьелдэдэг карусельнэ түхеэрэлгэнүүдые бүтээхэ дүршэлтэй болоһон хүн дүтэ нааша байхагүй. Колхозой инжернүүдэй урда гансал тэрэнэй зураг-схемэ хэбтээ бэлэй. Энэ зурагые һажаалган нооһоёо түргэн аргаар хайшалха түхеэрэлгэ бүтээхэ гэжэ шиидээ.

Колхозой инженернүүд А. Ж. Будажапов, Ю. И. Спиридонов, Б. Ш. Бадмацыренов гэгшэдэй оролдосын ашаар түрүүшын карусельнэ түхеэрэлгэ бии болоо һэн.

— Ехэл хүндэ хүшэр юумэн байшоо. Гансахан шурэбһөө эхилээд, тон онһон механизм хүрэтэр гараараа хээ һэмди. Зүгөөр Содбо Галсанович Цыреновэй али болохо аргаар туһалаа, дэмжээгүй һаа энэ түхеэрэлгэ бүтэхэгүйдөөшье болохо һэн,— гээд, инженер Д. Дондуков хэлэбэ.

Нигэжэл колхозой эдэбхитэйшүүлэй хүсөөр бүтээгдэһэн карусельнэ түхеэрэлгэ дээрэ комсомол-залуушуулай бригадын гэшүүд гарай хүсэ хэрэглэнгүйгөөр, түргэнөөр, шанар һайнтайгаар хонидоо хайшалжа байна гээшэ.

Эмхидхэлэй ажалай һайнаар табигдаһан ажахыда ажалыньшье урагшатай ябадаг, зоннииншье эбтэй эмхитэйгээр хүдэлдэг байна. Хонидой ямараар хайшалагдаһые, ноосоной гээлтэ хоролтодо орохогүйн тула арадай хинаалтын бүлэгэй гэшүүд ахалагша ветврач Е. Б. Ждановай ударидалга доро саг үргэлжэ шалгажа, хаража ябана. Хайшалһан нооһо зөөдэг хүүгэдшье тэрэнээ соморхоноор монсогойлоод, шэгнүүлхөөр абаашана. Хайшалагша бүхэнэй хорёо соохи хонидые хараад, хэн ямараар хайшалааб гэжэ элирүүлхэдэ баһал бэлэн байба. Теэд муугаар хайшалбаш, нооһо гээбэш гэжэ хэлүүлхэ хүншье үсөөн лэ хаш. Пунктын столоводо ороходо сэбэр, һаруул, стол стулнуудынь эхин гуримтайгаар табяатай.

— Үдэрэйл мянга гаран хони хайшалжа байнабди. Хура бороогой орожо һаатуулаагүй һаа, энэ һарын хорёодоор дууһахабди,— гэжэ түрүүлэгшэ хэлэбэ.

Республикымнай колхоз, совхозууд «Дружба» колхозойхидой шэнэ үүсхэлые ерэхэ жэлдэ һайшаан дэмжэхэ аабза гэжэ найдаха болонобди.

Д. ДЫЛГЫРОВ.

Яруна.

Эрдэмтын дэбтэрһээ

АГЫН БУРЯАДУУДАЙ УРАН ШЭМЭГЛЭЛ

Нёдондо би Шэтын областиин Агын Буряадай национальна округто хоёр долоон хоногой туршада байжа, һонин юумэ ажаглааб, олооб.

Агын тала гээшэ Совет Забайкалиин эгээл баян, гоё һайхан газарнуудай нэгэн.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Һүдэнтэ нютагай һиилүүршэн Жамсоев Дамша гэгшын «Гэсэр» гэжэ эпос соо харуулагдадаг амитаниие модоор хэһэниинь.

Агын талада бэлигтэй хүнүүд олон. Эгээл холын һууринуудаарнь ябахадаа, би тиигэжэ ойлгоо һэм. Талын хүнэй уран гараар бүтэһэн элдэб гоё юумэнүүдые би нюдөөрөө хараа б. Уран һайханай зүйл бүтээдэг байһан хүнэй тоо дүшөөд мянга болодог. Хаанашье үзэгдөөгүй һайханаар хэгдэһэн эмээл, дүрөө, үндэһэн үмэдхэл, малгай, гутал гэхэ мэтыень гоёшоогооб. Модоор һиилэһэн зүйлнүүд — тон бишыхан шатарай дүрсэнүүдһээ эхилээд, модон скульптура хүрэтэр — элдэб гоё бүтээлнүүд Ага нютагай үнгэрһэн ба шэнэ байдалые зураглана.

Мүнгэн хутага, дэрэ, уур мэтын юумэнүүд тон лэ буряад үндэһэн маягтай. Хуур, шаанза гэдэг хүгжэмэй инструментнүүд ямар гээшэб!

Очиржаб Зоригтуев (1886—1946) Зүдхэли нютагта түрэһэн, ажаһууһан мүнгэшэ дархан хорёод-гушаад онуудта һиилүүр болон мүнгэн угалзаар шэмэглэһэн, тон лэ өөрсэ янзын хутагануудые хэдэг байгаа. Хутагынгаа ошые, хуйень мүнгөөр хүбөөлдэг һэн. Хуйн яһан бэе дундураа нэгэ гү, али хоёр мүнгэн сахаригаар бүхэлэгдэһэн. Тиигээд ара талатаа үлгүүртэй. Тэрээндэнь мүнгэн ооһор шагтагалагдаһан. Зоригтуев дархан өөрынгөө бүтээлнүүдые түрүүшээр Алас-Дүрнын Республикын гербээр, һүүлдэнь совет һүлдэнүүдээр (табан хушуун, балта ба хадуур г. м.) шэмэглэдэг байгаа. Шэмэглэлэй шэнэ зүйлнүүдые хуушанай буряад угалзатай тон зохидоор тааруулжа хэрэглэһэниинь һонин байна. Хутага дархалхадаа, хуушанай ёһо заншал баримталаашье һаань, бүтээлнүүдынь уран шэмэглэлээрээ онсо илгардаг байгаа.

Мүнөө үедэ Агын округой Могойтын районой Сагаан-Шулуутай гэжэ нютагта **Доржинима Нимаев** гэжэ дархан хутагануудые хэдэг. Тэрэнэй хэһэн хутаганууд баһал хуушан ёһо заншалаар хэгдэбэшье, Буряад ороной бусад дархашуулай бүтээлнүүдһээ ондоошог. Дархан Нимаев мүнгөөр таблагдаһан улаан шүрөөр хутагаяа гоёодог. Шүрэнүүдые таблаһан мүнгэниинь баһал өөрын угалза, һиилүүртэй. Хутагын эшын, хуйн угалзанууд геометрическэ дүрсэнүүдһээ бүрилдэнэ. Тэдэнь монгол угалзада дүтэрхынүүд.

Сай нюдэдэг уур дархалдаг хүнүүд һанаанда ороогүй бэлигтэй байшоо. Юуб гэхэдэ, буряад дархашуулай хэһэн уур, мунсанууд монголойхидтол адли бадма-линхобо сэсэгүүдээр, элдэб угалзаар гоёогдоһон бэшэ. Гэбэшье газаа талыень гэлиишэтэр мүлижэрхиһэн, гэнтэ нарин болоһон зохид хүлтэй. Юрэдөө, хаража байхада, нюдэндэ урихан.

Хизаар ороноо шэнжэлгын Агын окружной музейдэ Сагаан-Уула нютагай һиилүүршэ **Нима Хусаевай** (Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай инвалид, һаяхан наһа бараһан) хэһэн шатар хараа һэм. Шатарай дүрсэ бүхэн тон зохидхон. Шатарай ноён буряад тэрлиг үмдэһэн, нюргаа үргэлэнхэй, ууртай үбгэнэй дүрсэтэй; заанай орондо хоёр бухэнтэй тэмээн; онгосонь — тэбхээнсэг дээрэ тодхооһон тэргэ; хүбүүдынь — поршоонхын, хурьгадай, шандаганай зулзагадай дүрсэтэй. Бэрсэнь аймшагтайгаар шүдөө арзайлгаһан луугай тархиин дүрсэтэй. Шатарай дүрсын хэмжүүр—2—3 сантиметр.

Агын бэлигтэй эхэнэрнүүдэй гараар оёдоһон, логшогдоһон юумэнүүд яһала гоё. Жэшээнь, малгай, гутал, тэрлиг, морин самса, алшуур гэхэ мэтэнүүд ургамалай, луугай, тугас шубуунай дүрсэтэй угалзаар шэмэглээтэй. Тэдэнь алтан утаһаар логшоһон.

Илангаяа эрмэгтэй гутал һонин. XX зуун жэлэй эхиндэ мэдэгдээгүй оёдолшоной оёһон эрмэгтэй гутал үзөөб. Хара хүрин арһаар оёһон тэрэ гуталай хоншоор ногоон будагтай хабшааһатай. Зулаг, зуузайнь тэг дундаа дүрбэлжэнтэй эбэр угалзаар гоёоһон. Түриинь доодо тала хабшааһатай.

РСФСР-эй соёлой габьяата худалмэрилэгшэ **Жигжитжаб Доржиевич Доржиевай** хүтэлбэри доро хизаар ороноо шэнжэлгын музей арадай бэлигтэнэй бүтээһэн, хэһэн юумэнүүдые суглуулха, согсолхо, хадагалха, тэдээн тухай мэдээсэл олоной дунда нэбтэрүүлхэ талаар тон ехэ хүдэлмэри ябуулдаг байна. Музейдэ сугларһан материалнуудые мүнөөшье шэнжэлжэ үзөөд, Агын буряадуудай хуушанай болон мүнөөнэй байдал һуудалай хүгжэлтэ, соёл болбосорол тушаа тобшолол хэхээр.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: XX зуун жэлдэ хэгдэһэн буряад эмээл.

Гэбэшье бэрхэшээлнүүд, шиидхэгдээгүй асуудал олон. Тон ... Ага... шадай гараар бүтэһэн юумэнүүд араһаар байтарнай үгы боложо, хаягдажа эхилээ.

Урдань гээгдэнги байһан буряадуудай байдал мүнөө шэнээр хүгжэнэ. Айл бүхэндэ, малшадай һээы гэртэшье мүнөө сагай мебель, зайн галай хэрэгсэлнүүд, радио байха. Айл бүхэндэ ном һудар олон, һуурин бүхэндэ соёлой байшан гү, али клуб, библиотекэ, дунда һургуули, больница, радиоузел, хэлхээ холбоон, баани байха. Агын округто мянган хүн зон бүхэндэ 700 газетэ, журнал захигдана. Агада өөрын артистнар, уран зураашад, зохёолшод бии. Эдэ бүгэдэ бидэниие баясуулна. Гэбэшье шэнэ юумэн хуушанай һайн юумые түрижэрхинэ хаш. Юуб гэхэдэ, үсөөхэн айлда логшолго, үндэһэн уран шэмэгтэ зүйлнүүд байха юм. Нэгэшье айлайда эхэнэрэй үндэһэн зүүдхэл олоогүйб. Гоёор хэгдэһэн эмээл, дүрөө хомор болоо. Мүнгэн гааһан, бугаа, үндэһэн шатар айлнуудта үгы шахуу. Уран шэмэг бүтээдэг хуушанай дархашуулай ёһо заншалай унтаржа, буряад залуушуулай арадайнгаа үндэһэн соёлдо хайша хэрэг болож байһан ушарые ажаглахада, балайшье һайн бэшэл даа.

Хуушанай дархашуул үсөөржэ байна. Тиихэдэнь тэдэниис халаха хүнүүд урганагүй. Мүнөө үедэ мүнгэшэ дархан Доржинима Нимаев бүхы округ соогоо гансаараа дархална бэшэ аа гү?

— Минии һүүлээр дарханай зэмсэг үлэхэ, харин уран шадабаримни намтаяа ябашаха бшуу. Бэлигтэй буряад үхибүүдые шаби болгожо абаад, уран шадабаридаа дуратайгаар һургаха һэм, — гэжэ дархан хөөрэнэ.

Нэрээшье, Монреальда уласхоорондын выставкэдэ хабаадаһан суута дарханда тиимэ арга боломжо олгоо һаа, тон лэ зүб алхам хэгдэхэ байгаа. ПТУ-нууд шэнгеэр арадай уран бүтээлэй һургуули нээгээ һаа, бэлигтэй залуушуул ерэжэ һураха байгаа. Тиигэбэл арадай уран шэмэглэлэй ёһо заншалые шэнээр хүгжөөн һэргээхэ зам нээгдэхэ бэлэй.

Н. КОЧЕШКОВ,
эрдэмэй кандидат, Алас-Дүрнын Арадуудай түүхэ, археологи, этнографиин институдай ахамад научна хүдэлмэрилэгшэ.

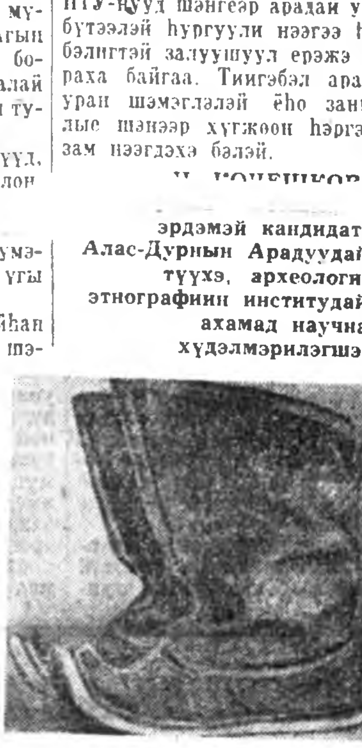

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ямаанай арһаар оёгдоһон эрмэгтэй буряад гутал.

ХОНГЁО ХООЛОЙ, ХАТАР ШААДАЙ

Сэлэнгын аймагай түбтэ болоһон зунай һайндэр — сурхарбаанда республикымнай суута артистнар уригдаһан байна. Буряадай АССР-эй габьяата артист Гуржап Эрдынеев, РСФСР-эй габьяата артист Ким Базарсадаев гэгшэд олоной һайшаалда хүртэбэ. «Эхэ ороноймнай магтаал» гэһэн дуу Г. Эрдынеев хонгёо һайханаар дуулажа, аидарай табжаганаһан шэнгеэр альга ташалган болоо.

Тиихэдэ К. Базарсадаевай «Хүбүүнэй дуун» шогтой хүхюунээр дуулахада, баһал альга ташалган зэдэлжэ, «бис-бис!» гэһэн оогололдоон болоо..

«Манай басагад» гэһэн хатараараа Москвагай харагшадые баясуулһан, «Орбитаар» харуулагдаһан хатарай ансамбль тухай манай уншагшад мэдэнэ ёһотой. Сэлэнгын аймагай Соёлой байшангай дэргэдэ эмхидхэгдэһэн тус коллектив һайндэртөө баһал зохидхон хатар харуулба. Стадионой ендэр дээрэ залуу басагадай хүнгэн солбоноор хатархые хаража, һайндэртэ сугларагшад ехээр баясаа.

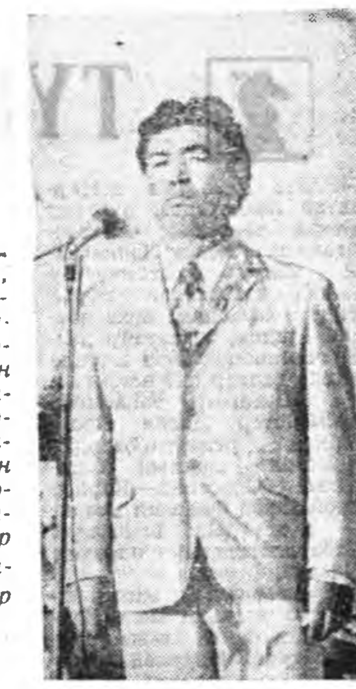

К. ГАБАЕВАЙ,
фототекст.

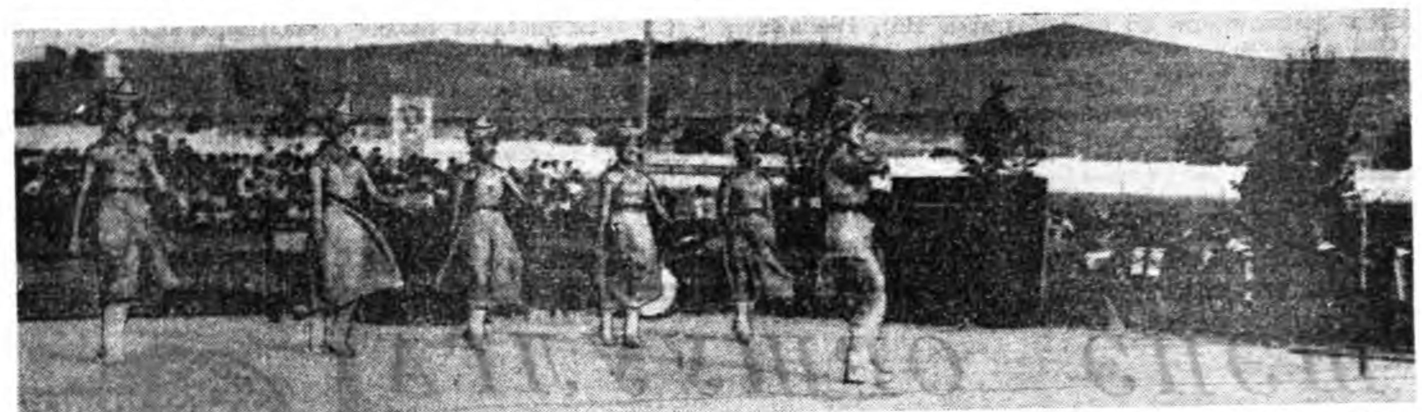

ОЁОРОЙ СОВХОЗДО

Соёлой шэнэ байшан

Зэдын аймагай Дээдэ-Тори гэжэ нютагта соёлой шэнэ байшан һаяхан баригдаба. Һууринай хүн зоной үүсхэлээр тэрэ байшан баригдаа юм. Бүлэ бүхэнһөө 25 түхэриг оруулагдажа, өөһэдынь хүсөөр модон бэлдэгдээ, шулуун һуури табигдаһан байгаа.

Оёорой совхозой дирекци, партком харьяата һууринайнгаа зоной үүсхэлые дэмжээ һэн. Тиигэжэ барилгын хэрэгтэ мүнгэн һомологдоһон байгаа.

Мүнөө соёлой шэнэ байшан үүдээ сэлижэ, нютагай хүнүүдые сэнгүүлхээр бэлэн болоо. Соёлой байшан мүнөөнэй гуримаар баригдаһан, гоё һайхан үргөө гэхэдэ болохо. Газаа талань ялса-сала, саб гэмэ. Харин досоонь орожо харабал, бүришье һаргашахат. Ууджам һаруул зал соо хоёр зуу гаран хүн нэгэ доро һуугаад, концерт гү, али кино хараха аргатай. Һууринуудые креслын түхэлтэйгөөр хэһэн, һүүхэдэ аятай зөөлэнүүд. Сценэ дээрэнь зайн галай элдэб приборнууд тодхостой.

Үнгэтэ түмэр дээгүүр һиилэһэн уран зурагуудаар фойе шэмэглэгдэнхэй. Зурагууд совхозой захилаар Буряадай АССР-эй Уран зураашадай холбоондо хэгдээ юм. Бүхы тэдэ зурагуудынь, һиилүүрнүүдынь арбаад мянган түхэригэй болоо.

Үшөө барилга хэгдэнэ

Юрэдөө, Оёорой совхозой хидол адляар нэгэшье ажахы ехэ барилга хэнэгүй хаш даа. Илангаяа совхозой түб һуурин ехээр шэнэлэгдэжэ байна. Оёор һуурин шэнээр мүндэлбэ гээ һаа, ехэшье алдуу болохогүй. Намаглиг набтар газарһаа булта дардам харгыда дүтэшэг үндэр газарта нүүжэ түбхинэбэ. Хүн зон өөһэдтөө бэхи һайн гэрнүүдые бодхоогоо. Гадна, хүдөө ажахын мэргэжэлтэдтэ гэжэ хоёр байратай, ууджам гэрнүүд баригдана. Тиимэ гэрнүүд бүхэли гудамжа эзэлэнхэн.

Һаяын сагуудта сомоной Соведэй, һургуулиин байшангууд бодохо юм. Һууринай тэг дунда гэрнүүдые ууралаар дулаасуулха томо түхеэрэлгэ баригдажа байнхай. Тэрэнэй барилга энэ жэлдээ түгэсэжэ, ашаглалгада үгтэхэ. Нэн түрүүн тэрээнһээ МТМ, совхозой конторо, хүүгэдэй саад, соёлой байшан, сомоной Совет тээшэ «дулаанай харгы» татагдаха.

Дулаасуулгын түхеэрэлгые 589-дэхи ПМК-гай бригада мастер Г. Н. Макушен гэгшын хүтэлбэри доро бүтээжэ байна. Тэрэнэй барилгые нэгэ һараар болзорһоонь урид дүүргэхэбди гэжэ бригадынхид үгөө үгэнхэй.

Сомоной Соведэй байшанда хүшалта хэгдэхэнь үлөө. Энэ хадаа сагаан хирпиисээр баригдаһан баһал ехэ, гоё байшан. Досоонь сомоной Соведһээ гадна, зүблөөнэй болон гэрлэлгын залнууд байха.

Һууринай хойто захада соёлой байшангай торхо табигдаа. Энэ байшан эгээл гоё барилгын нэгэн болохо. Совхозой ажалшадай һайнаар амархын тула бүхы арга боломжо олгогдонхой.

Тиихэдэ мүнөө жэлдэ мал ажалай барилга ехээр хэгдэжэ байна. Хониной хоёр хашаа баригдаа. Үнеэдэй байрын барилга дүүргэгдэхэ дүтэлөө.

А. ЕЛИСЕЕВ.

СОЦИАЛИС ОРОНУУДААР

АТОМАЙ ЭЛШЭ ХҮСЭНЭЙ КАДРНУУД БЭЛДЭГДЭНЭ

БУДАПЕШТ. Пакш гэжэ бага хан тосхоной нэрэ мүнөө Венгридэ ерээдүйн элшэ хүсэнэй һүлдэ тэмдэг болонхой. Эндэ, Дунайн эрьедэ, Будапештһээ зуу гаран километрэй газарта, Венгридэ түрүүшын атомна электростанци баригдажа байна. АЭС-эй орюондо байрын гэрнүүд, зарим туһалбариин барилганууд бодхоогдоо.

Мүнөө дээрээ барилгын асари ехэ талмай байһан Пакшда бульдозернууд болон экскаваторнуудай олоороо газар малтажа, самөсвалнуудай сүлөө забдагүй һүндэлжэ байхада, венгер мэргэжэлтэдэй түрүүшын бүлэг Будапештһээ Воронеж ошобо. Тэдэнэр Воронежой АЭС-тэ стажировко гаража, атомна электростанциин хүдэлмэритэй холбоотой техническэ, ашаглалгын болон бусад асуудалнуудые хамтааран шиидхэхэ хэрэгтэй дэлгэрэнгыгээр танилсаха юм. Тиихэдээ оршон тойронхи байгаалиие хамгаалха асуудал шиидхэлгэдэ онсо анхарал хандуулагдаха.

Пакшска атомна электростанцида хүдэлхэ венгер мэргэжэлтэдэй шэнэ бүлэгүүд август, сентябрь һарануудта Советскэ Союз, ГДР болон Чехословаки ошохо байна.

Пакшда баригдажа байгаа атомна электростанци хадаа совет-венгер хани харилсаанай толотомо жэшээ мүн.

Байгаалиин тиимэ ехэ элшэ хүсэнэй баялиггүй байһан Венгриин экономикодо АЭС-эй ямар ехэ удха шанартай байһые сэгнэхэнь бэрхэтэй. Пакшска АЭС-эй элшэ хүсэн Венгриин индустриин мүнөө хүдэлдэг, мүн баригдажа байгаа олон арбаад предприятинуудта хэрэглэгдэхэ, республикын олон арбаад хото, тосхондо дамжуулагдаха юм.

Пакшска АЭС-эй 440 мянган киловатт хүсэтэй түрүүшын агрегат 1980 ондо промышленна тоок үгэхэ. Үшөө жэл үнгэрхэдэ, хоёрдохи иимэ агрегат хүдэлгэгдэхөөр хараалагдана.

Энэ жэлдэ Лабско-Одерско уһан замай хүдэлмэрилэгшэд түсэбөө үлүүлжэ, 3 миллионһоо үлүү тонно ашаа зөөхэ байна. Эдэнэр энэ табан жэлэй түсэб 1975 оной декабриин 15 болотор дүүргэхэ уялга абаһан юм.

Ерэхэ табан жэлдэ Лабско-Одерско уһан замай хүдэлмэрилэгшэдэй үмэнэ харюусалгатай зорилгонууд табигданхай. Тиин 1980 он болотор тэдэ тус бассейнэй гол мүрэнүүдээр ашаа зөөлгынгөө хэмжээе хоёр дахин дээшэлүүлхэ ёһотой. Энэ юунтэй холбоотойб гэхэдэ, Хойто Чехиин хүрин нүүрһэнэй бассейнһээ Дээдэ Хвалетицэ хотодо ашаглалгада оруулагдахаяа байһан теплоэлектроцентральда жэлдээ 3,5 миллион тонно түлишэ асаралгын шухала байһанһаа энэ дулдыдана.

Чехословакиин гол мүрэнэй флот хододоо ургажа байдаг. Хэрбээ энэ табан жэлэй үедэ Лабско-Одерско бассейнэй гол мүрэнүүдээр тамардаг уһан замшадай 27 шэнэ судна абаһан байгаа һаа, 1976—1980 онуудта мүнөөнэй 150 судна болон тамардаг хэрэгсэлнүүд эдэнэй мэдэлдэ үгтэхэ байна.

АШАА ШЭРЭЛГЭ ЕХЭДХЭГДЭНЭ

ПРАГА. Энэ жэлэй түрүүшын хахадта Чехословакиин судна нууд 1.270 мянган тонно ашаа Польшо, ГДР болон Европын бусад оронуудтай ЧССР-ые холбодог Лабско-Одерско бассейнэй гол мүрэнүүдээр 1.270 мянган тонно ашаа зөөһэн байна. Энэ хадаа бассейнэй бүхы түүхэдэ ашаа зөөлгын рекорд болоно.

ЗАВОДОЙ ҺАЙНДЭР

ГАВАНА. Совет-кубын хани барисаанай нэрэмжэтэ автозаһабарилгын заводой ашаглалгада үгтэһөөрнь 10 жэлэй ойе Кубын ажалшад баяр ёһололтойгоор тэмдэглэбэ.

Тиин предприятиин мянга тухай хүдэлмэришэн болон алба хаагша заводой ехэ конференц-зал соо сугларбад.

Предприятида иимэ нэрын үгтэһэн ушар Кубын хүдэлмэришэд болон эдэнэй совет аха дүүнэрэй хамтадаа гаргаһан эрэлхэг ажалые элирхэйлэн гэршэлнэ гээшэ гэжэ заводой профсоюзай организациин хүтэлбэрилэгшэ Карлос Фалькон суглаан дээрэ үгэ хэлэхэдээ, онсолон тэмдэглээ. Заводой байгуулагдаһаар 10 жэлэй түүхэ совет хүнүүдтэй, Советскэ Союзтай таһаршагүй холбоотой юм.

Ойн баярай суглаанда хабаадагшадые Кубада алдаршан суурхаһан Октябриин революциин 56 жэлэй ойн нэрэмжэтэ мачтеросуудай бригадын түлөөлэгшэд халуунаар амаршалаа. Автозаһабарилгын заводой коллективэй энэ һайндэр совет-кубын бата бэхи, эбдэршэгүй барисаанай толотомо гэршэ боложо үнгэрөө.

(ТАСС).

ПОЛЬШЫН АРАДАЙ РЕСПУБЛИКА. Советскэ Союзай техническэ туһаламжаар баригдаһан, орон дотор эгээн ехэ станцинуудай нэгэн болохо «Понтнув» гэжэ электростанци (Познаниин воеводство) 1.600 мегаватт хүсэтэй юм.

Зураг дээрэ: станциин долоодохи блогто.

ЦАФ-ТАСС-ай фотохронико.

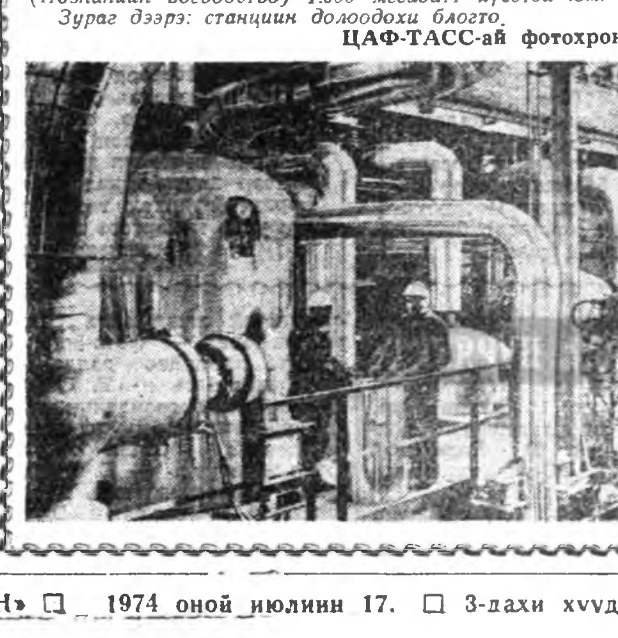

Номой таг

„ДҮРӨӨ НИИЛҮҮЛЭН"...

Буряадай АССР-эй арадай поэт **Дамба Жалсараевай** «Дүрөө ниилүүлэн» («Стремя в стремя») гэжэ шэнэ ном «Советская Россия» гэжэ хэблэлээр Москвада гараа гэжэ дуулдаһан байгаа. Тэрэ нонынь мүнөө Улаан-Үдэдэ хүрэжэ ерээд, наймаанай таг дээрэ табигдаба.

Елэн хара хабтаһан дээрэ авторайнь, номой нэрэ мүнгэн шэрээр бэшээтэй. Тээ доронь согожо байһан агтада мордоод, урга хаяхаяа байһан хүнэй дүрсэ баһал мүнгэн шэрээр зураатай.

Юрэдөө, Москвагай хэблэлнүүд манай буряад зохёолшодой номуудые зохидхоноор гаргадаг байна. Жэшээнь, «Современник» гэжэ хэблэл **Н. Дамдиновай** «Апрель», **Мэлс Самбуевай** «Тайгын шүүдэр» гэжэ номуудые тон зохидхоноор гаргаа һэн.

Д. Жалсараевай ном «Түрэл нютагай мүрнүүд», «Баясхаланта мүрнүүд», «Бодолгото болоһон мүрнүүд» «Буряад аялганууд», «Түрэл тала» гэһэн бүлэгүүдтэй. Хамта дээрээ зуу гаран шүлэг энэ ном соо оруулагдаа.

«Джангар», «Гэсэр» лэтын томо эпосүүдые оршуулһан суута оршуулагша Семён Липкин поэдэй олон шүлэгые ород болгоһон байна. Жэшээнь, Байгал тухай шүлэгүүдэй олонхииень С. Липкин оршуулаа.

Н. Гребнев, О. Дмитриев, А. Нейман, В. Виноградов, А. Коренев, М. Львов, В. Кудимов гэгшэд бусад олон шүлэгыень оршуулаа. Олег Дмитриев, Михаил Львов гэгшэд буряад поэдүүдые оршуулдаг.

Буряад поэдүүдэйнгээ бүхэсоюзна уншагшадтай уулзаха бүри түрэл арадаймнай нэрэ мэдээжэ болодог байна бшуу. Тиимэһээ ахамад поэдэйнгээ бусад совет дуушадтай дүрөө, ганзагаяа ниилүүлжэ, үргэн ууджам Эхэ орон соогуураа табилуулхада, баяртайбди.

Ц. ДОНДОГОЙ.

ХҮДӨӨ ТОСХОНОЙ ТҮБ ЯМАР БАЙХАБ?

Белоруссиин архитекторнууд болон барилгашад хүдөөгэй шэнэ тосхоной проектнуудые зохёожо байдаг. Мүнөө республика доторнь бии байһан 26 мянган тосхоной орондо городтоя болбосон түхэлтэй хүдөө ажахын нэгдэлнүүдэй гурба мянга шахуу түб тосхонууд таригдахаар хараалагдана. Эдэ һуурин тосхонуудай ниитын түб ямар байхаб? Энээн тухай Белоруссиин хүдөөгэй барилгын талаар эрдэм-шэнжэлгын ба проектнэ институдай директор, архитектурын кандидат Владимир Соколовский АПН-нэй корреспондент В. Ходосовский гэгшэдэ хөөрэжэ үгэһэн байна.

— Үргэн, набшаһата модоор ногооруулагдаһан, 2—4 дабхар гэрнүүдтэй ууджам сайн бульвар аажам урасхалта голой эрьеһээ захалаад. Үргэн талмайда хүрэнэ,— гээд Владимир Соколовский хөөрэжэ эхилээ. — Талмайн дунда Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай илалтада зорюулагдаһан хүшөө табигданхай. Тэрээн дээрэ нютагай хүнүүдэй үнгэрһэн дайнда хэһэн баатаршалга зураглан харуулагдана. Үшөөгэй хажууда мүнхэ зула носодог. Энэл талмайда дүтэ бодхоогдоһон һайхан түхэлтэй соёлой ордон хүнэй анхарал татана. Саашань харахада, хүнүүдэй шунгадаг, тамардаг бассейн, захиргаанай гурбан дабхар байшан. Тосхоной энэл түбтэ худалдаа наймаанай бүхэли комплекс баригдаһан. Тэдэнь кафетэй столово, ажалшадай ажаһуудалай эрилтэ хангаха комбинат хүдэлнэ, гостиница бии. Зэлэ татан зэргэлһэн эдэ бүхы байрануудһаа саашань харахада, байрын юһэн дабхар мантал томо гэр эндэхи хамаг барилгануудые түгэсхэһэн мэтэ аятай зохидоор ербынэ.

Эгээл иимэ проектээр Сорочи тосхоной «Красная смена» колхозой түб баригдажа байнал.

Белоруссиин ерээдүйн энэ шэнэ тосхоной ехэнхи хубиинь өөрынгөө түхэл шарай олоно захалаа. Эндэ ойлгожо ядаха юумэн үгы. Барилгаяа комплексноор ябуулжа байһан ажахынуудта ошоол һаа, иимэ барилга обёорхот. Урдынхитай жэшэбэл, мүнөөнэй Белоруссиин хүдөө тосхонууд городтол адли болбосон түхэлтэй һууринууд гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Эдэ тосхонуудта һургуули, больница, клубууд, худалдаа наймаанай магазинууд, ажаһуудалай эрилтэ хангадаг албан хүдэлнэ гээшэ.

— Тиимэ иимэ болбосон һуудалтай болоһон хүдөө тосхонуудые ямар ушарһаа бултыень хубилгаха хэрэг гараба гээшэб?

— Оронноймнай хүдөө ажахыда туйлай ехэ хубилалта болоо гээшэ. Ойрын жэлнүүдтэ хүдөө ажахын үйлэдбэридэ бүри ехэ хубилалта хэгдэхэ байһаниинь мэдээжэ ааб даа. Тиимэһээ хүдөө тосхонуудай ажалшадай социальна ажабайдалда ба бүридэлдэ баһал хубилалта болохо зэргэтэй. Жэшээнь, хэгдээд байһан тоо бүридхэлэй харуулһанай ёһоор, Белоруссиин хүдөө нютагуудта һүүлэй юһэн жэлэй туршада дээдэ эрдэмтэй хүдэлмэрилэгшэдэй тоо аяар 14 дахин олошоронхой. Мүнөөнэй хүдөө тосхоной ажалшадай гол хуби— шадабари ехэтэй мэргэжэлтэд болоно. Иигээд байхадань, бидэ, архитектор болон проект зохёогшод хүдөө нютагуудта болож байһан эдэ хубилалтануудые хараадаа абажа, шэнэ эрилтын ёһоор барилга хэхэ ёһотойбди. Гүрэн энэ хэрэгтэ ехэ мүнгэ зөөри һомолно ха юм.

— Владимир Эдуардович, шэнэ тосхоной проект зохёоходоо, түбэйнь түхэлдэ иимэ ехэ анхарал юундэ табигдана гээшэб?

— Ехэ хэм хэмжээтэй, олон ондоо барилгатай городһоо хүдөөгэй тосхон бага байһаараа онсо илгаатай. Ушар иимэһээ хүдөөгэй тосхон өөрынгөө архитектурна композициеар өөрын түбтэй, тэрэ түбөө тойроод ажаһуугшадтань аятай зохид байхаар баригдаха зэргэтэй.

Шэнэ тосхоной ниитын түб — соёл культурынь ба захиргаанайнь байшангуудай байха газар мүн. Эндэ гансахан магазинууд, ажаһуудалай эрилтэ хангадаг албан байха бэшэ. Кино, театр, библиотекэ, кафе, ресторан, спортивна комплекс байха ёһотой. Эдэ бүгэдэ хүдөөгэй ажалшадай ажаһуудалай, культурна ба оюун бодолой эрилтые сүм хангаха хэрэгтэ зорюулагдаха байна.

— Танай хөөрөөгөө эхилһэн «Красная смена» колхозой ниитын түб захиргаанай байрануудһаа, соёлой ордон ба худалдаа наймаанай комплексһоо бүридэнэ. Энэ гансахан вариант гээшэ гү?

— Үгы даа. Хүдөө тосхоной ниитын түбые элдэбээр барижа болохо. Һургуули, гостиница, колхозой музей, спортивна комплекс гэхэ мэтые тосхоной түбтэ барихада болохо юм.

Бидэнэр иимэ проектнүүдые зохёоходоо, ходо хүдөө гаража, хүн зонтойнь хөөрэлдэдэг гээшэбди. Проектдэ захил хэһэн ажахын хүтэлбэрилэгшэдтэй, хүтэлбэрилхы мэргэжэлтэдтэй хөөрэлдэжэ, һанамжа дурадхалыень анхаралда абаха тон шухала. Иимэ харилсаан аша үрэтэйшье байдаг. Жэшээнь, Гродненско областиин Вертилишки тосхоной проект зохёогшодтой хамта эндэхи «Прогресс» колхозой түрүүлэгшэ Петр Санько гэгшэ СССР-эй гүрэнэй шанда хүртэлсэһэн байна.

— Саашадаа ниитын түбэй зарим байрануудай барилга хубилгагдаха гү?

— Элдэб янзын проектээр барилга хэхэ гээшэ биданэй мүнөө хэжэ байһан туршалгын хүдэлмэриин гол зорилго болоно. Мүнөөнэй хүдөөгэй тосхоной түбые хуушанай, нэгэл янзын проектээр барижа огто болохогүй. Жэшээ болгон, клубыень абаад үзэе. Имагтал клубта, ондоогоор хэлэбэл, соёлой энэ ордондо онсо анхарал хандуулагдана. Досоонь библиотекэ, выставкын ехэ зал, уран һайханай кружогуудай хэшээл үнгэргэхэ таһалганууд байха ёһотой. Бидэнэр универсальна залнуудһаа арсажа, тусхай шэглэлтэй — лекционно, хатар танцын, театральна залнуудые баридаг болообди. Һүүлэй үедэ театральна бүхэли коллектив хүдөөдэ ерэжэ, зүжэг табидаг болоо ха юм. Мүнөөнэй «Рассвет» колхоздо баригдажа байһан соёлой ордон ашаглагдаха ойртоо. Гол залынь 950 хүнэй һууритай байха юм. Акустикань һайн, сценэнь эрьелдэдэг, бусад түхеэрэлгэнь гоё һайхан. Энэ городой ямаршье театрай наада харуулхада болохо. Соёлой энэ ордон соо үхибүүдэй хүгжэмэй һургуули, библиотекэ, кружогуудай таһалганууд хүдэлхэ юм. Ордоной дэргэдэ аяар 700 дүрбэлжэн метр талмайтай, фонтантай саад тосхоной түбэй шэмэг болохо юм. Тус саад тусхай хүшалта доро үбэлдөө ургуулагдажа байха. Тиихэдэ колхозой түүхын музей баригдаха.

— Тосхоной түбэй бусад барилганууд ямар байхаб?

— Заал һаа тиимэ байха ёһотой гэжэ хэлэхын аргагүй. Тосхон бүхэнэй проектдэ творческо ёһоор хандаха хэрэгтэй. Хүдөө тосхоной архитектура городойхидо орходоо өөрын онсо илгаатай байха зэргэтэй. Гол шухала юумэнь гэхэдэ, тосхоной түбэй баригдаха газарай өөрынь түхэл маягые, түүхын, байгаалиинь онсо илгаа, бии байһан памятнигуудые зүбөөр хэрэглэхэ шухала. Энэ асуудалые зүбөөр шиидхэһэн жэшээнүүд манайда олон байха.

...Институдай мастерской соо хүдөөгэй тосхоной барилга хэхэ талаар хэдэн проектнүүдтэй танилсаабди. Проект бүхэн өөрын онсо илгаатай. Мүнөө Белоруссиин 15—20 ажахынуудта республикын архитекторнуудай зохёоһон проектээр барилганууд комплексноор эрхилэгдэжэ байна.

Минск. **(АПН).**

ТҮГЭСХЭЛ ЭЙ МҮРЫСӨӨН: КАРПОВ—КОРЧНОЙ

«Элитэ мэдээжэ шатаршантай наадахадаа, зургаан партида тэнсэжэ, 4:1 тоотойгоор шүүгдэжэ, Ленинградай залуу, гроссмейстер имагтал түгэсхэлэй мүрысөөндэ хабаадаха эрхэ абаhаа гадна, шатараар дэлхэйн чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэхэ талаар ехэ алхам хэбэ». Шатарай таhагыень гроссмейстер Давид Бронштейнэй редактирловалдаг «Известия» газетын баталамжые Спасский—Карпов хоёрой хахад финалай наада-най дүнгүүдые шэнжэлэн тайлбарилагшадай олонхид зүбшөөнэ.

Энэ наадананай эхилхын урда тээ дэлхэйн экс-чемпион шүүхэ байха гэжэ шатарта дуратайшуулай олонхид тоолоо hэн. Нааданhаа наадан бүхэндэ бэлиг шадабаряа дээшэлүүлhэн 23 наhатай Карповай hүбэлгэн бэрхэ наадые хүндэлбэшье, Борис Спасскиин туйлай ехэ дүршэл шадабари, тэрэнэй урдын ба hаяын амжалта, илалтанууд хүн бүхэнэй ухаан бодолые өөр тээшээ татаа бшуу. Тодорхойлон хэлэхэдэ, бүгэдэндэ хүндэтэй мэргэжэлтэ, гроссмейстер Ефим Геллер шууд сэхээр нигэжэ хэлэhэн байна: «Анатолий Карпов үсөөхэн партинуудые наададаг байна. Энэнь тэрэнэй нэгэ хэдэхэн дебют мэдэхэ байhыень гэршэлнэ. Юрэнхыдөө Карпов сагаанаар нэгэ-хоёр дебют наададаг...»

Мүнөө нимэ мэдүүлгын доро нэгэшье шэнжэлэгшэ гар табихаяа зүрхэсэхэгүй байха. Хэрбээ Ленинградта үнгэргэгдэhэн мүрысөөнэй парти бүхэндэ шэнэ дебюдэй наадагдаhан, тиин эдэ бүхы талаар Карповай шэнэ юумэ эхилhэн хадань энээн тухай хэлэлтэй аал? Залуу гроссмейстер урдандаа сицилиански хамгаалалта, испан парти гэхэ мэтын дебюдүүдые наададаг байгаа hаа, энэ уулзалгада Каро-Каннай хамгаалалта (энээниие Карпов урдандаа хэзээдэшье наадаагүй юм), Нимцовичой хамгаалалта, бэрсын гамбидай элдэб вариантнуудые наадаhан байна. Ленинградай залуу гроссмейстер урдандаа сагаанаар наадахадаа, ноёнойнгоо урда талын хүбүүгээр түрүүшынгээ ябадал хэдэг hэн. Харин мүнөө элдэб дебюдүүдые hайнаар мэдэхэ байhанаа харуулаа. Гэхэ зуура, мүрысөөн бүхы дээрээ бэшэ, харин оройдоол 11 парти үнгэргэгдөө бшуу.

Эгээл нимэhээ Геллер мэтын мэргэжэлтэдэй баталамжануудые буруушааhанай үлүү ха. Спасскитай наадахын урда тээхи тад ондоо Карповые тэдэнэр мэдэхэ байгаа. Нааданhаа наадан бүхэндэ, мүрысөөнhөө мүрысөөн бүхэндэ залуу шатаршанай мэргэжэл шадабаряа дээшэлүүлхэ аргатай байhыень энэ уулзалга элирхэйлэн гэршэлбэ.

1:3 тоотойгоор шүүгдэжэ ябахадаа, Спасский 10-дахи партидаа илаха гэhэн hэдэлгэ хээ бэлэй. Гэбэшье Карпов hайнаар хамгаалалта хэбэ. Энэ уулзалгада тэнсэхэдээ, Спасский мүрысөөндэ шүүжэ шадахагүй байhанаа ойлгоо гэхэдэ алдуу болохогүй. Тиин удаадахи наадандаа шүүгдэхэдэнь, Карпов түгэсхэлэй мүрысөөндэ хабаадаха эрхэ олоhон байна.

Нааданай гүнзэгы удхые Карпов hайнаар ойлгодог юм гэжэ гроссмейстер Алексей Суэтин тэмдэглэнэ. Карповай энэ шэнжэ шанарынь, хурдан түргэн бододог байhаниинь Ленинградтахи уулзалгын урда тээшье олондо мэдээжэ hааб даа. Харин мүнөө тэрэнэй ондоо шэнжэ шанарнуудые дурдажа болоно. Нэн түрүүн Спасскитай наадахадаа, тэрэ оухы партиин үедэ дэлхэйн экс-чемпиониие булижа гараhан байна. Нааданай эхиие Карпов алдуу эндүүгүйгөөр, жэгдэ hайнаар үнгэргөө. Тэрэ эсэхэ сусахые мэдэхэгүй, хүсэл зориг ехэтэй байhанаа харуулаа. Хомор шүүгдэдэг Карпов булигдашоо hаа, ямараар бэеэ бариха гээшэб гэжэ Михаил Таль hонирхоhон байна. Тээд Карпов түрүүшынгээ партида шүүгдэбэшье, саашадаа алдуу эндүүгээ усадхан зайсуулжа, улам hайнаар наадаба. Тиигэжэ Карпов саашадаа нэгэшье партида шүүгдээгүй. Залуу гроссмейстер гүнзэгы бодолтой, нааданай эхиндэ элдэб хүлеэгдээгүй шэнэ ябадалнуудые хэжэ шадаха байhанаа харуулаа. Жэшээлхэдэ, элдэб партинуудта шэнэ ябадалнуудые хэжэ, нүгөөдэеэ хүшэр байдалда оруулhан байха юм.

Карповые гүнзэгы бодолтой шатаршан гэжэ тоолодог байгаа, мүнөөшье тоолоно. Ботвиннигай, Капабланкын наадые шэнжэлэн шудалжа, Анатолий Карпов мэргэжэл шадабаряа улам дээшэлүүлжэ байнхай. Хахад финалай юпэдэхи, арбан нэгэдэхи партинууд энээниие элирхэйлэн гэршэлнэ. Эдэ хоёр уулзалгада залуу гроссмейстер нүгөөдынгөө ноёндо сэхэ, шанга добтолго хэжэ, шүүгээ hэн. Анатолий Карпов бэлиг шадабаритай шатаршан гээд хэлэжэ болоно.

Ленинградай университетэй экономическа факультедэй студентын шэнэ илалта хадаа гансал тэрэнэй амжалта гээшэ гээд хэлэжэ болохогүй. «Аяар холын Урда Ураалдахи Златоуст хотодо урган хүмүүжэhэн Карповай ехэ туйлалтанууд манай Эхэ ороной элдэб заха булангуудта бэлигтэй бэрхэ, ехэ ерээдүйтэй залуу спортсменүүдэй бии байhыень элирхэйлэн гэршэлнэ, —гэжэ РСФСР-эй габьяата тренер Виктор Люблинский хэлээ hэн. — Гроссмейстернүүдэй болон эдир шатаршадай дунда hаяхан Москвада үнгэргэгдэhэн мүрысөөнэй үедэ шатараар дэлхэйн чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө амжалтатайгаар дабшажа ябаhан Карповай хойноhоо тэгүүлhэн бэлигтэй бэрхэ эдир мастерта кандидадуудай бии байhые элирүүлбэ».

Байгша оной сентябрь hарада түгэсхэлэй мүрысөөндэ Анатолий Карпов нютагайнгаа — Ленинградай гроссмейстер Виктор Корчнойтой уулзаха юм. Хахад финалай мүрысөөндэ тэрэ дэлхэйн экс-чемпион Тигран Петросянтай уулзахадаа, оройдоол табан нааданай hүүлээр илажа гараа hэн. Сэхыень хэлэхэдэ, экс-чемпион үбдэжэ, наадаяа үргэлжэлүүлхэ аргагүйдэhэн байха юм. Зүгөөр энэ үедэ Корчной hураггүй булюу байдалтай —нэгэ уулзалгадаа тэнсээд, 3:1 тоотойгоор шүүжэ ябаа бшуу.

Виктор Корчной 43 наhандаа спортивна эгээл үндэр дээдын амжалтаяа туйлаа. Дабагдашагүй хамгаалалтатайгаар наадагша гэжэ дэлхэй дээрэ суурхаhан Петросянай хамгаалалта hандаран hалаба. Мүн энэшье уулзалгада экс-чемпион илаха гэжэ багсаамжалhан мэргэжэлтэд буруу hүрэhэн байха юм.

Тиин мүнөө Карпов Корчной хоёрой хэниинь илажа гараха гээшэб гэжэ шатарта дуратайшуул багсаамжалжа байнхай. Михаил Талиин жэл урда тээ хэлэhэнэй ёhоор, hула газаргүй Карпов булижа гараха гээд бодомжолхо үндэhэ баримта бии. Гэбэшье Корчнойн мэргэжэл шадабари, спортивна зан ябадал бүхы дэлхэй дээрэ мэдээжэ гээшэ 'ааб даа. Тэрэ али бүхы партинуудтаа заабол илажа гарахые эрмэлзэдэг. Эгээл нимэhээ ехэ ехэ мүрысөөнүүдтэ мүнөөнэй бүхы гроссмейстернүүдhээ оло дахин түрүү hуури эзэлhэн байха. Тиихэдэ ямар нэгэ хүнтэй мүрысөөндэ Виктор Корчной шадамар бэрхээр бэлдэдэг байпаараа алдаршанхай.

Юрэдөөл, Корчнойн журналистнуудта игэжэ хэлэhыень анхарха шухала:

— Анатолий Карпов — манай этигэл найдабари. Гэбэшье би өөрөө Фишертэй уулзажа наадахын тула бүхы хүсэ шадалаа, бэлиг шадабаряа элсүүлхэб.

Тиин элитэ мэдээжэ совет гроссмейстернүүдэй энэ нааданай ямар hонирхолтой, зүрхэ сэдьхэл хүдэлгэмэ байха байhыень ойлгохоор ааб даа.

Алексей СРЕБНИЦКИЙ,
АПН-эй корреспондент.

ШЭНЭ ОРШУУЛГА

1974 оной июниин 6-да уран hайханай литературада дуратайшуул манай ороной олониитэ болон дэлхэйн түрүү үзэлтэ хүн түрэлтэн агуу ехэ ород поэт Александр Сергеевич Пушкинай түрэлөөр 175 жэлэй ойе тэмдэглэбэ.

Тэрэ түүхэтэ hайндэртэ зорюулан, мүнөө агуу ехэ поэдэй зохёолнуудhаа шэнэ оршуулга уншагшадай анхаралда дурадханабди. А. С. Пушкинай «Капитанай басаган», «Дубровский» гэhэн повестьнууд, «Бишыхан трагединүүд», «Полтава» гэжэ поэмэнь, зарим шүлэгүүдынь, үльгэрнүүдынь буряад хэлэн дээрэ оршуулагдаанхай.

«Коломнодохи гэрхэн» гэжэ поэмэеэ А. С. Пушкин 1830 ондо Болдинодо бэшэhэн юм. «Коломнодохи гэрхэн» гэжэ поэмэнь оройдоол 320 мүртэй. Гэбэшье тус поэмэ **октава** гэжэ тусхай бадагаар бэшэгдэhэн: 1-дэхи, 3-дахи, 5-дахи мүрнүүдынь адли рифмэтэй, тиихэдэ 2-дохи, 4-дэхи, 6-дахи мүрнүүдынь адляар рифмэлэгдэнхэй. Харин hүүлшын хоёр мүрэй рифмэ баhа адли байха. Жэшээнь, хоёрдохи бадагай рифмэнүүдые абажа харая: **болгохоо — голхороод — голохоёо; урихалби — hурахалби — урьхалнамби; дэмыдэ — рифмэдэ.**

Гадна энэ поэмэ ород хэлэн дээрээ дүрбэн стопатай ямбаар бэшээтэй. (Стопа — хоёр гү, али гурбан үеhөө бүдидэhэн хэмжүүр, ямб — хоёр үерөө бүридэhэн хэмжүүр, тиихэдэ сохилтонь 2-дохи үе дээрээ буудаг. Нэрлэгдэгшэ поэмэ соо стопа гэжэ үгые «таха» гээд оршуулагша хэрэглээ). Харин буряад хэлэндэ эли тодоор соностодог сохилтын үгы дээрэhээ стопагай орондо бүхэли үгэ хэрэглэжэ, 5 стопатай ямбын мүрые оршуулагша табан үгэтэй болгожо оршуулба. Юундэб гэхэдэ, буряад шүлэгэй **ёhотой хэмжүүр хадаа үгэ гээшэ** гэжэ зарим эрдэмтэдшье, поэдүүдшье хэлэдэг. Оршуулагша тэрэ hанамжые тон зүб гэжэ тоолоно.

Поэмэ соохи зарим геройнууд болон нютагай нэрэнүүд тушаа ажаглалта хэбэл:

1. **Коломно** гээшэ хуушан Петербургын заха байгаа. Тэндэ баяшуул бэшэ, юрын ажалша хүнүүд ажаhуудаг байhан гэхэ.
2. **Покров** — Коломнодо, Калинкинай хүүргэhээ холо бэшэ, Фонтанкада ойро оршодог байhан hүмэ. Сүлэлгэдэ эльгээгдэхэhээ түрүүн поэт тэрэ hүмэhөө холо бэшэ байрлаhан байха юм.
3. **hүзэгтэй Шихматов** — 1830 ондо монах боложо, үhээ тайруулhан поэт Ширинский-Шихматов тухай хэлэгдэнэ.
4. **Эминэй зохёол** — 1735—1770 онуудта ажаhуухан уран зохёолшо Ф. А. Эмин элдэб ушаралта ябадал зураглаhан романуудые бэшэдэг байhан. Мүн тэрэнэй хүбүүн Н. Ф. Эмин бэшэгэй маягаар сэдьхэлэй уярал зураглаhан романуудые бэшэдэг байhан.
5. **Графиня** — эсэгынгээ нэрээр Буткевич, hүүлдэнь графиня Стройновская болоhон эхэнэр. Үгыржэ эхилhэн бүлынгөө хуби заяае абархаяа, 18-тай байхадаа, 70-тай үбгэжөөлдэ хадамта гараhан намтартай.
6. **Охта тээшэ хуурсагта хэгдэhэн бэсыень ябуулаа** — Охта гээшэ Петербургын захада оршодог байhан хүдөөлүүлгын газар.

А. С. ПУШКИН

КОЛОМНОДОХИ ГЭРХЭН

1.

Дүрбэн тахата ямбhаа hөөл залхуурааб:
Дүүрэн болшоо тиимээр бэшэhэн шүлэгүүднай.
Үхибүүдэй зугаа болог. Ондоогоор залгуулаад,
Үнихэнэй октава бэшэхэ гэжэ тэгүүлээб.
Үнэхөөрөөшье, зохилдоhон гурбалжан абяае
сасуулаад,
Үреэ моридтол, тэдэнээ табихаб шэнгинүүлээд.
Ханхинама рифмэнүүд ханилдаг гээшэ намхантай,
Ханхинаха хоёрынь, гурбадахяа хүсөөрөө татанхай.

2.

Тэдэнээ жэбжэгэр дардам харгытай болгохоо,
Тэрэ бэеэрээ юрын глаголыешье урихалби.
Тэрээниие бидэ холуур тойродогбди голхороод,
Тиихэдээ янабибди гэжэ танhаа hурахалби.
hүзэгтэй Шихматовшье болёо hэмнай голохоёо.
hүүлэй hүүлдэ бишье тэдэниие урьхалнамби.
Голохоhоо голшье хааха юумэгүй аад — дэмыдэ.
Глаголые элбэгээр оруулдаг болохомни рифмэдэ.

3.

Эрэмдэгтэй болошоhон сэрэгшые гү даа, али
Эсэмхэй гэжэ хашан мориие голоhондол,
Сортоолхожо байгаад, тэдэниие голохоёо болин,
Союз, наречиниешье, шүлэгтөө абадаг болонтон,
Шүлэгоо бүтээхэ гээшэб, оруулан ами.
Үгын үешье сэрэгшэ гээшэ бшуу.
Шүлэгэйм рифмэдэ зохид үгэнүүд олдог лэ.
Үгэнүүд ямаршье hаа хэрэгтэй — ерыт бушуу!
Эрэ, эмэ, эрсэшье — бүхы аялганууд!

4.

Эршэтэйгээр шэнхинэн, шүлэгтэм хуу жагсагты!
Түбшэнөөр хүлөө гэшхээд, татаад аялгаяа,
Түбэрэлдэн октава соомни орожо зогсогты!
hүрхэй ехээр шангархагүйб, таанарта хёлгоноод.
hүрдэнгүй байгты, зүгөөр журам сахигты.
Дадаад лэ бэе бэедээ, бурханай абаралаар
Дардам харгыда булта гарахабди табаралдаад.

5.

Үгэнүүдээ шүлэг бүхэндөө бэхилээд тоборюулгаар
Үлтн сохюулаагүй, бүтэн сэрэгтэл сахин,
Дам дамыень дугаарлан бултыень hубарюулаад,
Дахуулжа шүлэгөө, hүртэй ябахада зохид!
Үе бүхэншни абаhаар харагдаха дорюунаар.
Үлхэмэл мүр бүхэншни баатартал бэхи.
Хэнтэй сасуулхаар гээшэб шүлэгшые зохёолтойень?
Хэлыт манда — Тамерлантай гү, Наполеонтой гү?

6.

Энээхэн точкодо тогтожо амараад гэел даа.
Эндэhээ саашаа гүйлгэхэмнай ха гү нээрээ?
Табан тахата шүлэг соогоо, сэхыень лэ,
Таhалдаха дуратай хүнби хоёрдохи дээрэнь.
Болохотой зөөлэн газарта хэбтээшьел hаам,
Болдог соогуур харайлгажа ябаhан мэтээр лэ,
Тэгшэ талын дунда хахалhан газараар
Тэргэтэй морёор гүйлгэhэндэл, хэлээ хазаатаар.

7.

Яахашье hэм даа, тиигээдшье үзэхэдэ?
Ябагаар ходо гэшхэлхэгүйш шулуун дээгүүр,
Али нааданда паркет дээгүүр hүрэхэдэн,
Али киргиз талада гүйлгэхэбди гээ гүт?
Холуур тойрон, үртөөhөө үртөө хүрэхэдэнь,
Хотирон бариин ябажа ябаhаар тэрээгүүр,
Мориндоо хоолшье үгэнгүй, сэхэ ерэхэдээ
Москваhаа нааша зорин, Невагай эрьедэ.

8.

Үреэмнишье үреэ юм даа, үзэгты дүтэлөөд!
Үндэр Парнасай жороошье тэрээндэм гаратаа.
Үнөөхи Пегас хүлэг гээшэтнай үтэлөөл.
Үндэр Парнасда халаахай урган татаа.
Шүлэгэй бурхан үни хойшоо түригдөөл
Шүдэгүй хүгшэдэй хороводые шүүрэнэгүйб гартаа.
Шуналта классическа үндэрөө тэндэнь өрхёод,
Шууятай, дэлгүүртэ нүужэ ерээл дохёод.

9.

Гараа hугсараад, музамни, наашаа ерэлши,
Газаашаа гарангүй, шууянгүй, эндээ hуугаарай!
— Үнихэншье бэшэ сагта, — гээд эхилээлши, —
Үбгэнөө үхүүлhэн хүгшэн эндэ hуугаа юм.
Наhаяа хүсэhэн басагатай hэн гэелши.
Набтархан гэрыень Покровто ерэхэдээ хараа hэм:
Урдаа үүдэтэй, хэрэлсытэй, гурбан сонхотой
Утааниинь бур-бурхан өөдөө сорьёнхой.

10.

Уржын саадэр таниллтаяа хоюулан hубаряад,
Үдэшэлэн тээшэ ошоо hэмди тэндэ.
Урсахан гэршье мүнөө үгыл hууридаа,
Үндэр, гурбан дабхар гэр — тэндэнь.
hанаандам гэнтэ оробо гээшэ урилдаад:
hамган басагатаяа газаагаа hуудаг hэн, эндэ,
Сонхо дороол—түлэг залуу ябааб даа...
Сохом тэдэмни амиды гү, яаба заб даа?

11.

Үрсэмни уйтараад гэнтэ hанаа алдабаб,
Үндэр гэрые ехэл дурагүйгөөр гэтэн,
Түймэрэй боложо, тэрэ гэрые галдабал,
Түжэгэнэн носоhон дүлые hайшаахал мэтэб.
Зүрхэндэ шэнгэhэн зүүдэн халта hанагдабал,
Зүүгээр хадхаhандал байха; ухаандаш гэнтэ
hэргэн бадархал, газаагуур зайжа гарахадаш.
hэрюундэ нүхэртээ гү, али гансаараа ябахадаш.

(Үргэлжэлэлынь хожом гараха.)

ДЭЛХЭЙН ГАЗЕТЭНҮҮД ЮУН ТУХАЙ БЭШЭНЭБ?

Польшын Арадай Республикын байгуулагдаhаар 30 жэлэй ойе hайндэрлэлгын бэлэдхэлэй хэгдэжэ байhан тухай материалнуудые Польшын газетэнүүд үргэнөөр тунхаглана. Арадай Польшын түйлаhан ехэ амжалтанууд Советскэ Союзтай аха дүү ёhоной харилсаантай нягта холбоотой юм гэжэ олон статья дотор тэмдэглэгдэнэ.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй хани ёhоной албанай хэрэгээр манай hайндэртэ ерэхээ байhыень хүндэмүүшэ халуунаар хүлеэнэбди гэжэ «Дзенник людовы» газетэ бэшэнэ. Энэ харилсаа холбоогоо гүнзэгырүүлэн хүгжөөлгэ манай оронной, арад зоной аша туhада харюусана. ПНР-эй 30 жэлэй ойе hайндэрлэлгэдэ Л. И. Брежневэй ерэхээ байhан ушар Польшотой Советскэ Союзай аха дүүгэй хани барисаатай байhые элирхэйлэн гэршэлнэ.

Чилидэхи фашизмда эсэргүүсэгшэдтэй hанал нэгэтэй байлгаяа бэхижүүлхэ, хунтын хашалта харшалалтануудта, хардалга мүрдэлгэнүүдтэ шанга харюу сохилто хэхэ, Чилиин баатарлиг арад зоной демократическа эрхэ сүлөө hэргээхын түлөө тэмсэлдэ хүсэ шадалаа нэгэдүүлхэ шухала гэжэ ГДР-эй «Нойес Дойчланд» газетэ бэшэнэ. Луис Корвалан ба политическэ үзэл бодолойнгоо түлөө түрмэнүүдтэ хаагдаhан бусад хүнүүдые сүлөөлхын түлөө тэмсэлээ улам эдэбхижүүлхэ хэрэгтэй гээд тэндэнь хэлэгдэнэ.

Францин гадаадын хэрэгүүдэй министр Ж. Сованьяргын албанай хэрэгээр СССР-тэ ерээд бусалгын дүнгүүдые газетэнүүд шэнжэлжэ үргэлжэлhээр.

США-да долларой үнын унажа байhантай дашарамдуулан, үргэн ниитэ арад зоной hанаата боложо байhан тухайнь «Нью-Йорк таймс», мүн американ бусад газетэнүүд бэшэнэ. Асуултада хабаадуулагдаhан хүнүүдэй 48 процентнь ажабайдалнай улам хүндэржэ байна гэжэ мэдүүлээ гээд «Нью-Йорк таймс» газетэ элирхэйлэн мэдүүлнэ.

« Юрэнхы дэлгүүртэ» хабаатай оронуудай финансын ба хүдөө ажахын министрнүүдэй Брюссельдэ нээгдэhэн зүблөөн тухай мэдээсэлнүүд Баруун Европын хэблэлдэ тунхаглагдана. 1974 он «юрэнхы дэлгүүртэ» хабаатай оронуудта хүшэр бэрхэтэй байба гэжэ «Дейли телеграф» газетэ бэшэнэ. Хүдөө ажахын министрнүүдэй зүблөөн арсалдаатайгаар үнгэрхэ байха. Үшар юуб гэбэл, Англиин министр энэ уулзалга дээрэ бодото байдалые сэхэ руунь элишэлэн харуулха hанаатай гэжэ «Файнэншл таймс» газетэ мэдээсэнэ.

(ТАСС).

ХИЛЫН САAНАhАА

НУАКШОТ

Хэлсээндэ гар табигдаба

ТАСС

Советскэ Союзай ба Мавританиин хоорондо агаарай харилсаа тогтоохо тухай хэлсээндэ эндэ гар табигдаа.

СССР-эй граждан авиациин министрэй орлогшо Н. П. Быков, Мавританиин Худалдаа наймаанай ба транспортын министерствын генеральна секретарь Ахмед Ульд Дие энэ хэлсээндэ гар табиhан байна. Тус хэлсээнэй үндэhөөр, «Аэрофлот» болон Мавританиин «Эрмоританн» гэдэг национальна авиакомпани Москвагай, Нуадибугай хоорондо саг үргэлжын ниидэлгэнүүдые хэхэ эрхэтэй болобо.

БЕЙРУТ

Израилиин ээлжээтэ хархис ябуулга

ТАСС

Ливанда эсэргүү эээрхэг түримхэй ябуулгануудаа Израилиин дээрмэшэ сэрэгүүд үргэлжэлүүлhээр. Июлиин 14-дэ Урда Ливанай баруун ба зүүн секторнуудэй 14 hууриин тосхониие ехэ буугаар буудажа, гарза хохидол ушаруулаа гээд «Аль-Анвар» газетэ бэшэнэ.

Тир хото шадархи, мүн Урда Ливанай зүүн захадахи hууриин тосхонуудые зэрлиг муухайгаар буудаhан байна. Тус районайдохи олон тосхоной хүн зон эндэhээ холодохо баатай болоо.

Буудахын урда тээ Израилиин сэрэгэй самолёдууд Урда Ливанай агаарай дайда руу нэбтэрэн ороhон байна.

НЬЮ-ЙОРК

КИПРТЭ СЭРЭГЭЙ ҮЙМӨӨН БУhАЛГААН БОЛОНО

ТАСС

Американ информационно агентствэнүүдэй мэдээсэлнүүдэй ёhоор, Грециин офицернүүдэй командовани доро Кипртэ байhан национальна гвардиин частьнууд июлиин 15-най үүр хираалха үеэр хуулитаар hунгагдаhан республикын президент архиепископ Макариоста эсэргүү үймөө буhалгаа татаба. Никозидохи президентын ордонгой дэргэдэ, ниислэлэй бусад районуудта шанга буудалдаан болоhон байна.

Ассошиэйтед Пресс агентствын мэдээсэhэнэй ёhоор, президент Макариос алуулhан болоно. Гэбэшье Кипртэхи Турецкэ радиостанциин мэдээсэhэнэй ёhоор, архиепископ Макариос амиды үлөөд, ООН-ой сэрэгүүдэй байрладаг газарта хорголоhон байна. Тиин президентын ордоныые хамгаалагшад национальна гвардиин танкнуудай подразделениинүүдтэ шанга харюу сохилто хэжэ урагшалжэлээ. Саг дары хамааралсаха тухай гүйлтатайгаар президент Макариос Нэгэдэмэл Нацинуудай Организацида хандан, Эсэргэ орондонь эсэргүүгээр хэгдэжэ харийн гүрэнүүдэй эээрхэг түримхэй ябуулгануудые хахан сэдэжэ зайсуулхын түлөө тэмсэлдэ үргэдхэхэ гэжэ Кипрэй үнэн сэхэ бүхы хүнүүдые урялаа гээд радиостанциин мэдээсэлдэ хэлэгдэнэ.

Никосидо, Фамагуста, Пафоста үймөө буhалгаа татагшадай ба правительствада үнэн сэхэ хүсэнүүдэй хоорондо тулалдаанууд боложо үргэлжэлhөөр. Национальна гвардиинхид түбэй радиостанциие, аэропортые, правительственна эмхи зургаануудые бүhэлэн хүреэлээ. Национальна гвардиин ябуулгануудта эсэргүүсэhэн хүн бүхэн байра дээрээ буудагдан алуулха гэhэн заналта сэрэгшэдэй тарааhан коммюнике дотор бии.

Гадаадын оронуудтай Кипрэй телеграфна, телефонно харилсаа холбоон бүрин таhалдуулагдаа.

Национальна гвардида командна тушаалнуудые эзэлдэг 650 грек офицерые дары дуудаха эрилтэ архиепископ Макариос энэ үймөө буhалгаанай урда тээ Грециин правительствада табяа hэн. Кипр дээрэхи hөйдхэлтэ hүүлдэ, гүрэнэй урбалта хэхэ харюу хэжэ, хэблэлдэ данаг гэжэ эдэниие тэрэ гэмнэлээ.

АФИНА. (ТАСС). Кипртэ болоно байhан ушар хэрэгүүд тухай Афинын засагаархид үншэ мэдээсэнэ. Грециин президент генерал Ф. Гизикисэй түрүүлэлгэ доро национальна оборонын штабта зүблөөн хоёрдохи удаа үргэлжэлбэ. Премьер-министр А. Андруцопулос, оборонын министр Э. Лацидис, зэбсэгтэ хүсэнүүдэй командалагша генерал Бонанос, мүн пятницада Афинада ерэhэн, Грециhээ Кипртэ байдаг элшэн сайд Е. Лагакос, Кипрэй национальна гвардиин штабай начальник грек генерал Денисис гэгшэд зүблөөндэ хабаадана.

Арал дээрэпээ греческэ офицернүүдые дуудажа абаашаха тухай президент Макариосай эрилтэдэ Греци арсалта хээ гээд хэблэл мэдээсэнэ.

Кипрые Грецидэ ниилүүлэн нэгэдүүлхэ тухай Грециин мүнөөнэй захиргаанай түсэбүүдтэ Анкарын засагаархид дурагүйдэнэ.

Арал дээрэ сэрэгэй урбалтын болоhонтой дашарамдуулан, Кипр тушаа хуулида ямаршье хубилалта Турци хүүлдэхэгүй юм гэжэ национальна оборонын министр Х. Г. Ишык мэдүүлээ.

ВАШИНГТОН. (ТАСС). Түрэгэй зэбсэгтэ хүсэнүүд Кипр байдал туйлайн түшээтэй таалайдаhаа абтаhан мэдээсэлнүүд дотор хэлэгдэнэ.

БУДАПЕШТ. (ТАСС). Кипрэй республикын президент архиепископ Макариос алуулhан тухай зэрэб үгэ тодорхойгүй байна гэжэ Кипрэй засагаархидhаа абаhан мэдээсэлнүүдтэ үндэhэлэн, Будапештын радио дамжуулба. Президентые дэмжэдэг хүсэнүүд үймөө буhалгаа татагшадта эсэргүүсэн тэмсэнэ.

БАНГКОК

КАМБОДЖОДОХИ БАЙДАЛ

ТАСС

Камбоджоhоо абтаhан мэдээсэлнүүдэй ёhоор, hүүлэй үдэрнүүдтэ Пномпеньhээ баруун-урдуур, 4-дэхи харгын 90—100-дахи километртэ шанга байлдаанууд болобо. Авиациин ба артиллериин туhаламжа, дэмжэлгэтэйгээр Лон Нолой сэрэгүүдэй ехэ ехэ частьнууд сүлөөрэлгын хүсэнүүдые түбэг бэрхэшээлдэ оруулhан байна.

Компонгсейлэ шадар мүн лэ шанга тулалдаанууд болоно. Эндэ партиoдууд дайсанай гарнизониие хүреэлбэ.

Гадаадын агентствэнүүдэй Пномпеньhээ мэдээсэhэнэй ёhоор, энэ жэлдэ Лон Нолой арми ехэ гээлтэ хоролтодо орожо байнхай. Хүлhөө буулгагдаhан солдадуудай, офицернүүдэй орондо шэнэ халаан бэлдэхын тула Пномпениин сэрэгэй засагаархид эдэбхитэй ябуулганүүдые хэнэ. Жэлэй эхинhээ хойшо Лон Нолой армиин 10 мянга гаран сэрэгшэд хүлhөө буулгагдаа, 25 мянган хүн хүндөөр шархатаа.

(ТАСС).

ПАРИЖhАА холо бэшэ Руасси ан Франс гэжэ газарта баригдаhан Шарль де Голлиин нэрэмжэтэ французска асари ехэ аэропортын түрүүшын ээлжээн hаяхан ашаглагдажа эхилбэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: шэнэ аэропорт.

АФП—ТАСС-ай фото.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаhанда. Нооhо хайшалагшадай конкурс тухай В. Бадмаевай статья. ТАСС-ай hүүлэй мэдээсэлнүүд.

Хоёрдохи хуудаhанда. «Аграрна зоны экономико» — А. Чернояровагай статья. «Хүдөөгэй ажалшадта зорюулагдана» — фото hонин. «Хёрхо нюдэнhөө далдалан нюугдахагүйш» — Т. Стрипунинай корреспонденци.

Гурбадахи хуудаhанда. «Хүдөөгэй библиотекын ажал хэрэгүүд» — Е. Муравинай корреспонденци. Вьетнамдахи hэргээгдэhэн Винь хото тухай фоторепортаж. Хилын саанаhаа.

Дүрбэдэхи хуудаhанда. Эрдэм, наука тухай материал. Элдэб hонин. «Байгаалиие сахин хамгаалха» — И. Инешинэй корреспонденци.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ. 18.00 — Дамжуулгын программа. 18.05 — Үхибүүдтэ мультфильмнүүд харуулагдаха. 18.35 — Телевизионно hонин.

— «Орбита». 19.00 — «Время»— мэдээсэлэй программа.

Улаан-Үдэ. 19.30 — «Перекресток» — жолоошодто зорюулагдаhан дамжуулга. 20.00 — «Рассвет» гэжэ соёлой байшангай арадай театр.

«Орбита». 20.50 — «Камарадос! Нүхэдүүд!» гэhэн телевизионно документальна фильм түрүүшынхеэ харуулагдаха (үнгэтэ). Кинорежиссёр Р. Кармен оролто үгэ хэлэхэ. 22.05 — Литвагай ССР-эй искусствын уран бэлигтэнэй концерт. Кремлиин Съезднүүдэй ордонhоо дамжуулга хэгдэхэ. 23.50—24.00 — Забhарлалга. 24.00 — «Время» мэдээсэлэй программа.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 19.30 — «Ородой классическа дуэдүүд»— телевизионно хүгжэмтэ фильм түрүүшынхеэ харуулагдаха.

(Баруун захын тайрагдаhан колонкоhоо хэhэгүүд:)

УНШАГГЫН hОНИРХОХОЛ БАЙХАТ

ЮРЭ БУСЫН ЗҮЙЛНҮ...

hОНИРХОЛТОЙ ТУРШАЛГА

АЖАЛША ЗААНУУД

«АГААР ХУДАЛДАГШАД»

ЯhАГҮЙ ХЭЛТЭГЭНЭ

ЭЛДЭБ ТҮРЭЛЭЙ загаhадые, эдэнэрэй ажамидарал шэнжэлдэг Польшын эрдэмтэд гайхалтай олон юумэ элирүүлээ: загаhанай бэеын хашарhанай тооhоо эhанайнь тоо дүлыдаг байна. Хашарhа багатай жараахайнуудые суглуулhан бэеэрээ, селекционернүүд ондоо түрэлэй хэлтэгэнэ бии болгоо. Энэ түрэлэй хэлтэгэнэ жараахайдаа эhитай hайн хүгжэн ехэ болоходоо, эhагүй болошодог байна.

(ТАСС).

Редактор **Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.**

Манай адрес, телефонууд:

г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора — 54-54, приёмная — 54-93, зам. редактора — 68-08, зам. редактора — 62-62, отв. секретаря — 50-52, секретариат — 66-76, отделы: партийной жизни — 60-91, сельского хозяйства — 64-36, 63-86, пропаганды и агитации — 56-23, промышленности и строительства — 61-35, советского строительства и быта — 69-58, культуры и школ — 60-21, писем и рабселькоров — 67-81, информации — 34-05, общественная приемная — 56-62, машинное бюро — 57-63, фотолаборатория — 33-61.

 Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР Н-04512. Заказ № 00444